

Zadluženost obce

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D.

Monika Vomlelová

Brno 2017

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu své bakalářské práce doc. JUDr. Ing. Radkovi Jurčíkovi, Ph.D. za odborné rady a cenné připomínky, které mi pomohly při zpracování práce. Poděkování patří Ing. Táně Mrázkové za odborné rady při zpracování dat a konzultace. Dále panu místostarostovi Polné Luboši Kousalovi za poskytnutý rozhovor k rozpočtu obce a jeho investičním akcím a Bc. Vítu Zacharášovi, vedoucímu ekonomického oddělení města Polná za informace poskytnuté k rozpočtu města.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Zadluženost obce** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 20. května 2017

Abstract

Vomlelová, M. Municipality`s indebtedness. Bachelor thesis: Mendel University, 2017.

The thesis is focused on municipality`s indebtedness in CZ and its ways of regulations. In second part i pay attention to problem of dept service, size of dept and reason of indebtedness. In a next part is analyzed the financial situation of particular municipality. Part of my thesis also includes a question survey that is filled in by inhabitants. Survey itself is focused on their opinion about city`s indebtedness. The first part of my thesis is theoretical background for the second part.

Keywords

Municipality, Budget of the municipality, dept service, dept regulation, rating

Abstrakt

Vomlelová, M. Zadluženost obcí. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Bakalářská práce se zabývá zadlužováním obcí v České republice, dále pak způsoby regulace obecního dluhu. V druhé část se věnuji problematice dluhové služby, velikosti dluhu, důvodům zadlužení obce. V další části je provedena analýza finanční situace konkrétní obce. Součástí mé práce je dotazník vyplňovaný obyvateli města, kde zjišťuji jejich názor na zadlužení města. První část je teoretickým podkladem pro část druhou.

Klíčová slova

Obec, rozpočet obce, zadluženost obcí, dluhová služba, regulace dluhu, rating

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
3	Obec a její rozpočet	13
3.1	Orgány obcí.....	13
3.2	Rozpočet a rozpočtový proces	13
3.3	Rozpočtová skladba.....	15
3.4	Příjmy.....	17
3.4.1	Příjmy obcí v ČR.....	17
3.5	Výdaje	18
3.5.1	Výdaje obcí v ČR.....	18
4	Zadluženost obcí	20
4.1	Vývoj dluhu v ČR.....	20
4.2	Příčiny zadluženosti.....	23
4.3	Regulace zadluženosti	23
4.3.1	Do roku 2007	24
4.3.2	Od roku 2008.....	24
4.3.3	Fiskální pravidlo.....	25
4.3.4	Alternativní ukazatele zadluženost.....	26
4.4	Eventuální ukazatel zadluženosti	27
5	Analýza zadluženosti města Polná	30
5.1	Charakteristika města Polná.....	30
5.2	Hospodaření obce	31
5.3	Zadluženost obce Polná	32
5.3.1	Ukazatel dluhové služby SIMU.....	32
5.3.2	Fiskální pravidlo.....	33
5.4	Projektový záměr městská tělocvična.....	34
5.4.1	Smlouva o úvěru.....	35

5.5	Řízený rozhovor s místostarostou Polné	36
5.6	Dotazník pro občany Polné.....	39
5.6.1	Výsledky dotazníku a jeho vyhodnocení.....	39
5.6.2	Doporučení na základě dotazníkového šetření	43
6	Diskuze	44
7	Závěr	45
8	Literatura	47
8.1	Odborná literatura	47
8.2	Internetové zdroje.....	47
8.3	Legislativa.....	48
9	Seznam obrázků	49
10	Seznam tabulek	50
A	Hospodaření obcí a její zadluženost	52
B	Úvěrové zatížení města Polná	54

1 Úvod

Problematika veřejného dluhu je aktuální a hodně diskutované téma. Největší pozornost je směřována na zadlužení státu, což je pořádku, protože má na veřejném dluhu zdaleka největší podíl, avšak zadlužování územních samosprávných celků má ve veřejné diskuzi také své místo. Obce začaly vykazovat dluh od počátku 90. let 20. století, kdy se změnilo politické uspořádání. Obce začaly realizovat velké investiční akce pomocí různých forem dluhu.

Příliš velká zadluženost územního samosprávného celku ohrožuje obec a může ovlivnit její chod a další případné investice. Hlavně proto je zvyšování dluhu obcí nebezpečným jevem, stejně jako růst státního dluhu.

Problém zadluženosti se jinak dotýká malých obcí s malým objemem rozpočtu, a jinak velkých měst, u nichž se zadluženost vyskytuje sice častěji a ve větším objemu, ale riziko vyplývající z neschopnosti dluh splácet je u nich minimální.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala, protože jsem chtěla hlouběji proniknout do této problematiky. O velké investiční akci, na kterou si musí obec brát úvěr, se začalo mluvit i ve městě, odkud pocházím. Chtěla jsem zjistit, jak obec hospodaří, a zda bude mít vliv toto rozhodnutí na další investiční záměry.

2 Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení zadluženosti obcí v obecné rovině. Budu zkoumat vývoj zadluženosti obcí. Dále budu zkoumat, zda má zadluženost souvislost s velikostí obce. Bude provedena analýza právních úprav. Na konkrétní obci budou analyzovány důvody její zadluženosti a způsoby řešení. Dále zhodnotím ukazatele zadluženosti pro tuto obec. Budu se zabývat řízeným rozhovorem se představitelem obce, který se k dané problematice vyjádří. V poslední části budu zkoumat názory obyvatel obce na tuto problematiku a názor na hospodaření dané obce.

Práce se bude skládat z teoretické a praktické části. V teoretické části budou na úvod vysvětlené pojmy, které se týkají orgánů obce, jako jsou zastupitelstvo, starosta a rada obce. Další část bude věnována rozpočtovému procesu a rozpočtové skladbě. Popíšu, z čeho se příjmy obce skládají a celkový vývoj příjmů za poslední roky. Stejný postup zvolím i u výdajů. Dále se budu věnovat samotné zadluženosti, tedy jejímu vývoji, příčinám a regulace. Popíšu druhy zadlužení obcí a k jednotlivým druhům, jak se v posledních letech vyvíjely. Dále se budu zabývat vývojem regulace zadluženosti až do začátku roku 2017, kdy přišla radikální změna regulace. Popíšu alternativní ukazatele zadluženosti a rating obcí, který hodnotí obce hlavně podle míry efektivity využití svých financí

Praktická část bude začínat představením města Polná. Budou zde uvedeny základní informace o něm. Pokračovat budu rozebráním jeho rozpočtu, především dluhové části. Budu si všímat hlavně větších investičních akcí, na které si obec vzala úvěr. Dále okomentuji ukazatel SIMU, kterým reguluje zadluženost obcí Ministerstvo financí, a nový ukazatel, fiskální pravidlo. Na základě údajů z programu MONITOR zhodnotím finanční situaci obce za rok 2016. Na základě aktuálních, v současné době dostupných, informací z obce provedu výpočet i pro rok 2017. Rozeberu novou investiční akci a úvěrovou smlouvu, kterou obec zveřejnila na svých stránkách. Posoudím odpovědi pana místostarosty na své. Na závěr vyhodnotím dotazník vyplněný obyvateli města, který se týká spokojenosti s hospodařením obce a zjištěním jejich názorů na zadlužování města a celkově zadlužování obcí v ČR. Tuto práci uzavřu zhodnocením situace obce a návrhem doporučení.

Práce je zpracována na základě odborné literatury a odborných článků, které se vztahují k danému tématu. Dále jsem vycházela ze Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, a Zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

3 Obec a její rozpočet

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, která má vlastní majetek. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec se stará o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů hájí též veřejný zájem. Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že se jedná vždy o samostatnou působnost. (Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích §1, §2, §7, §8)

3.1 Orgány obcí

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obce. Počet členů zastupitelstva obce se odvíjí zejména od počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Zastupitelstvo obce zasedá podle potřeby, nejméně však jednou za 3 měsíce na území obce.¹ Pro usnesení platí princip nadpoloviční většiny. Jednání zastupitelstva jsou ze zákona veřejná. (Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích §68, 92)

Rada obce je výkonným orgánem obce v samostatné působnosti. Zodpovídá se zastupitelstvu a tvoří ji starosta, místostarostové a radní volení z členů zastupitelstva. Počet členů je vždy lichý, nepřesahuje jednu třetinu počtu členů zastupitelstva a činí 5 až 11 členů. Pokud počet členů zastupitelstva nepřesáhne 15 členů, nedochází ze zákona k volbě rady. Požadavek na minimální počet členů rady by nepřevyšoval třetinu počtu členů zastupitelstva. Její pravomoci jsou například příprava materiálů pro jednání zastupitelstva, zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, rozhoduje o uzavírání nájemních smluv, vydává nařízení obce a zřizuje výkonné orgány obecního úřadu. U obcí, které radu nemají, přebírá některé funkce starosta, některé jiné funkce naopak zastupitelstvo.

Starosta reprezentuje obec, stojí v čele obecního úřadu a plní funkce stanovené zákonem o obcích. Přípravuje, svolává a řídí schůze rady obce, zodpovídá za informovanost veřejnosti o činnostech obce. Je odpovědný zastupitelstvu. Místostarosta zastupuje starostu v jeho nepřítomnosti.

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem, pokud je v obci zřízen, a zaměstnanci obecního úřadu. V oblasti samostatné působnosti plní úkoly zadané zastupitelstvem či radou obce. V přenesené působnosti vykonává státní správu v mezích zákona o obcích, kromě činnosti, která je svěřena do působnosti komise obecního úřadu nebo zvláštního orgánu.

3.2 Rozpočet a rozpočtový proces

Decentralizace kompetencí a s ní spojená fiskální decentralizace začala v souvislosti s obnovením územní samosprávy v roce 1990 tzv. obecním zřízením.

Plnění jednotlivých úkolů vyplývajících ze samosprávné i přenesené funkce vyžaduje finanční prostředky. Proto je rozpočet důležitým nástrojem. (Peková, 2011)

Rozpočty obcí jsou svou povahou a svým posláním nástrojem finančního hospodaření obcí. Veřejný rozpočet je určen k finančnímu plánování na rozpočtové období (většinou kalendářní rok). Slouží k financování tzv. veřejných statků, tzn. k uspokojování veřejných potřeb v územním obvodu příslušné obce.

Velký význam je kladen i na krátkodobé rozpočtové plánování a zejména pak na víceletý rozpočtový výhled (prognózu). Měl by se sestavovat podle úvah a potřeb obce, a to na období dvou až pěti let. Je významný při plánování investic ve veřejném sektoru. Měl by obsahovat základní souhrnné ukazatele, kterými jsou celkové příjmy, celkové výdaje celkové pohledávky a celkové závazky. Z toho pak vychází plánování ročního rozpočtu. (Peterová, 2016)

Rozpočtový proces začíná návrhem územního rozpočtu, který sestavuje zodpovědný výkonný orgán. Ten se dále projednává a schvaluje zastupitelstvem obce. V případě, že se územní samosprávný celek podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat finanční prostředky účelově určené na spolufinancování programu, jinak riskuje pokutu ve výši 1 mil. Kč. (Peterová, 2016)

Pokud není rozpočet schválen před začátkem rozpočtového období, hospodaří obec podle tzv. rozpočtového provizoria. Je tím myšleno hospodaření podle předchozího rozpočtu nebo podle plánovaného rozpočtu.

Po schválení následuje plnění územního rozpočtu, za které je zodpovědný výkonný orgán. Průběžnou kontrolu provádí výkonné i volené orgány. Následuje sestavení přehledu o skutečném vývoji plnění územního rozpočtu za uplynulé rozpočtové období. Sestavuje ho příslušný výkonný orgán. Následuje projednání a následná kontrola, tu provádí volené a poradní orgány.

Jsou dané zásady pro tvorbu rozpočtu. Mezi ně patří reálnost a pravdivost rozpočtu. Tím je myšlen reálný odhad příjmů a výdajů, aby bylo možné finanční plán plnit bez významných úprav během roku. Dále pak úplnost a jednotnost rozpočtu, dlouhodobá vyrovnanost rozpočtu, která má zamezit problémům s chronickým deficitem a s umořováním dluhu. Zásada hospodárnosti a efektivnost, finanční kontroly a účetního auditu. Jako poslední lze jmenovat zásadu publicity, jejímž cílem je informovanost občanů o hospodaření obce.

Preferuje se rozpočet vyrovnaný. Přebytkový rozpočet by měl být schválen pouze tehdy, jsou-li některé příjmy daného roku určeny k využití, zpravidla v souladu s rozpočtovým výhledem, v následujících letech. Schodkový rozpočet přichází v úvahu pouze tehdy, bude-li možné ho uhradit z finančních přebytků z minulých let nebo z návratných zdrojů, splatných z rozpočtu v následujících letech. (Peterová, 2016)

Při rozpočtovém plánování je často využívaná metoda shora – dolů, kdy nadřízený orgán, např. ministerstvo stanoví podřízeným institucím a organizacím rozpočtové parametry, např. rozpočtové priority a podobně. Na jejich základě subjekty sestaví návrh rozpočtu. Při metodě zdola – nahoru subjekty sestaví návrh rozpočtu podle svých priorit a nárokují se potřebné finanční zdroje například dotace

apod. Využívá se i kombinace obou přístupů, kdy se vyjednává o možnostech do doby, než se dojde k oboustranné dohodě. Tvorba rozpočtu od nuly je nejefektivnější, avšak časově nejnáročnější způsob sestavování rozpočtu. Využívá se převážně pro plánování nových příjmů a výdajů. Umožňuje průběžnou kontrolu a hodnocení plnění rozpočtu a odstranění duplicit. (Peková, 2012)

Závěrečný účet je analýzou pro rozpočet a vyhotovuje se k poslednímu dni kalendářního roku. Obsahuje údaje o plnění rozpočtu a dalších finančních operacích, včetně hospodaření s peněžními fondy. Jedná se o zhodnocení celého finančního hospodaření územního samosprávného celku, včetně příspěvkových organizací a hospodaření s jejich majetkem. Obsahem je také vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, fondům, k jiným rozpočtům a hospodaření dalších osob. Současně se vyhodnotí použití dotací a příspěvků. (Peterová, 2016)

O **přezkoumání hospodaření** jsou obce povinné požádat příslušný krajský úřad, a to do 30. června kalendářního roku, nebo krajskému úřadu oznámí, že se rozhodly zadat přezkoumání auditorovi nebo auditorské společnosti. Náklady za přezkoumání hospodaření obce auditorem obec uhradí ze svého rozpočtu. (Peterová, 2016)

3.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba v ČR upravuje způsob třídění všech peněžních operací veřejných rozpočtů, státních fondů, peněžních fondů i krajů včetně operací organizačních složek, u kterých jsou obce či kraje zřizovatelem, dobrovolných svazků obcí. Díky tomuto lze jednoduše v čase i v prostoru porovnávat hospodaření samosprávných celků. Toto porovnání slouží i subjektům k hodnocení své finanční situace. (Peková, 2011)

Příjmy a výdaje jsou tříděny z několika hledisek, a to odpovědnostní, druhové, odvětvové, konsolidační, zdrojové, doplňkové, programové, účelové, strukturální a transferové třídění.

Druhové třídění je základním tříděním, týká se všech peněžních operací a třídí je do tří základních okruhů: příjmy, výdaje a financování. Jsou využity čtyřmístné kódy, které zajišťují podrobné členění. Rozlišujeme třídu, seskupení položek, podseskupení položek a jednotlivé položky.

Příjmy jsou nenávratně inkasované prostředky připsané na bankovní účet. Nezahrnují však inkasa, která představují vypůjčené finanční prostředky a přijaté splátky půjček, které byly dříve poskytnuty za účelem řízení likvidity a finančního investování. Příjmy se dělí na dvě podskupiny, tedy vlastní příjmy (třídy 1-3) a přijaté dotace (třída 4).

- Třída 1 – daňové příjmy (příjmy z daní, pojistného sociálního a zdravotního pojištění, doplatky a sankce,...)
- Třída 2 – nedaňové příjmy (např. prodej neinvestičního majetku, prodej zboží a služeb, příjmy z pronájmu majetku, přijaté sankce...)

- Třída 3 – kapitálové příjmy (např. prodej investičního majetku, přijaté dary pro investiční účely, prodej akcií a majetkových podílů...)
- Třída 4 – přijaté dotace

Výdaje jsou nenávratné platby a poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky.

- Třída 5 – běžné výdaje (neinvestiční, provozní nákupy např. výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy, mzdy, pojistné, úroky...)
- Třída 6 – kapitálové výdaje (investiční výdaje na pořízení hmotného i nehmotného investičního majetku a akcií, investiční transfery, investiční půjčky podnikatelům, obyvatelstvu,...)

Financování obsahuje stavové údaje (nejsou peněžním tokem). Součástí jsou položky vyjadřující změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech. Tyto ukazatele jsou potřebné pro účetní výkazy o plnění příjmů a výdajů a územní samosprávné celky jsou povinny je předkládat měsíčně Ministerstvu financí.

- Třída 8 – financování (zachycuje způsob, jakým jsou příjmové a výdajové operace financovány) (Provazníková 2015)

$\text{Příjmy-výdaje} = \text{přebytek(+)} \text{ nebo schodek (-)} = \text{(-) nebo (+) financování}$

Dotace jsou peněžní prostředky poskytnuté z rozpočtu územního samosprávného ce ku, městské část hlavního města Prahy, svazku obcí nebo Regionální rady regionu soudržnosti právnické nebo fyzické osobě na stanovený účel.

Návratná finanční výpomoc peněžní prostředky poskytnuté bezúročně z rozpočtu územního samosprávného celku, městské část hlavního města Prahy, svazku obcí nebo Regionální rady regionu soudržnosti právnické nebo fyzické osobě na stanovený účel, který je jejich příjemce povinen vrátit do rozpočtu poskytovatele ve stanovené lhůtě. (Peterová, 2016)

Odvětvové třídění se dělí podle účelu, na které se vynakládají nenávratné finanční prostředky v souvislosti se zajišťováním potřeb. Obdobně jako u druhového třídění se využívá čtyřmístný kód. Skupiny se dělí na oddíly, ty pak na pododdíly a nakonec se člení na paragrafy (čtyřmístný kód).

- Skupina 1 – zemědělství a lesní hospodářství
- Skupina 2 - průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
- Skupina 3 – služby pro obyvatelstvo
- Skupina 4 – sociální věci a politika zaměstnanosti
- Skupina 5 – bezpečnost státu a právní ochrana

Konsolidační třídění, kdy prvkem rozpočtové skladby jsou tzv. záznamové jednotky. Konsolidace umožňuje vyloučení duplicity.

3.4 Příjmy

Daňové příjmy jsou největší skupinou příjmů. Patří sem především svěřené a sdílené daně, místní (regionální) daně a správní poplatky. Svěřenou daní je daň z nemovitostí. V případě sdílených daní má stát stejnou daňovou základnu, konstrukce daně je upravena celostátně v příslušných daňových zákonech. Ty nemají obce možnost ovlivnit. Mezi ně patří daň z příjmů a daň z přidané hodnoty. V České republice se používá **nederivační typ** přerozdělení výnosů. Je stanoveno procento z celkového získaného příjmu podle kritérií např. počtu obyvatel, rozlohy obce a další.

Nedaňové příjmy jsou významnou skupinou vlastních příjmů. Jejich strukturu i výši obec může svým rozhodnutím ovlivnit. Patří sem příjmy z pronájmu majetku a příjmy z prodeje neinvestičního majetku, dále pak sem mohou patřit příjmy za odvoz komunálního odpadu, poplatky za parkování apod. a to v případě že je občané platí přímo obci, která tyto služby zabezpečuje sama nebo prostřednictvím svých organizačních složek.

U **kapitálových příjmů** se jedná o prodej dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku, nebo prodej akcií a majetkový podílů

Přijaté transfery se dělí na investiční a neinvestiční. Nárokové dotace představují platby vlády za služby v přenesené působnosti a nemusí o tyto dotace žádat, jako například obce s působností stavebního úřadu či s působností matričního úřadu, nebo mají účelový charakter, např. dotace na místo v domovech důchodců, v ústavech sociální péče či příspěvek na školství. Mezi nenárokové dotace patří podpora investičních aktivit, kde by akumulace vlastních zdrojů trvala příliš dlouho.

3.4.1 Příjmy obcí v ČR

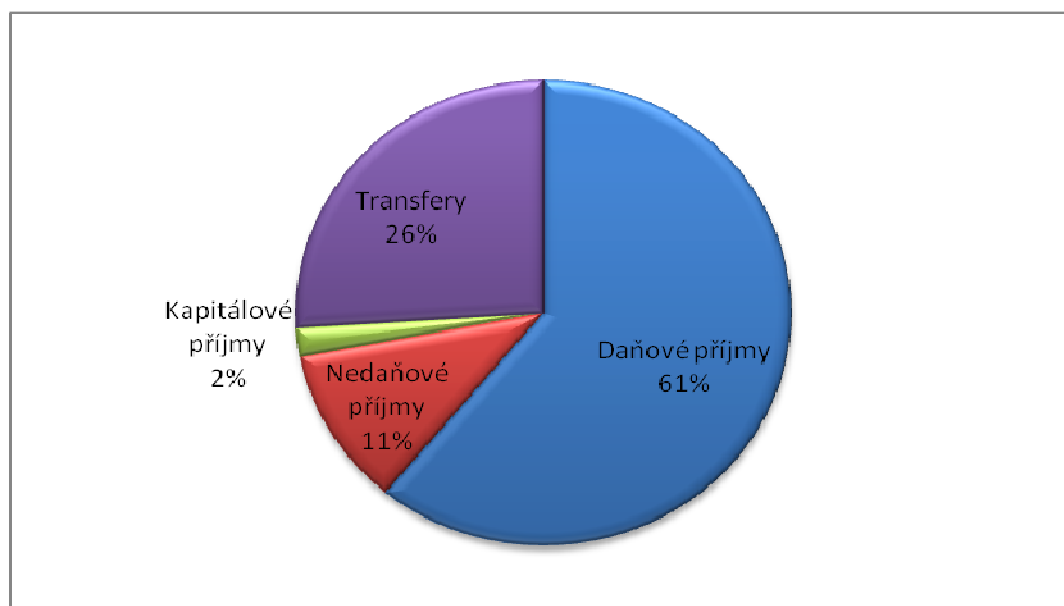
Celkové příjmy obcí v ČR v roce 2015 dosáhly 287,7 mld. Kč, což bylo o 8,6 mld. Kč více, než v předešlém roce.

Daňové příjmy tvořily největší zdroj příjmů a to ve výši zhruba 61 % z celku. Objem těchto příjmů se zvýšil o 5,3 mld. Kč.

Nedaňové příjmy naopak klesly a to na výši 31,6 mld. Kč. Tento pokles byl způsoben především vývojem výnosů z finančního majetku. Kapitálové příjmy vykazují v posledních letech klesající trend. V roce 2015 byly zaúčtovány ve výši 5,5 mld. Kč.

Přijaté transfery byly druhým nejvýznamnějším zdrojem. Celkový objem činil 75,2 mld. Kč a v porovnání s předchozím rokem byl vyšší o 5,7 mld. Kč.

Největší podíl transferů přijaly obce z kapitoly Ministerstva životního prostředí a převážná část peněz byla použita na realizaci projektů v rámci vodohospodářských projektů.

Obr. 1 Příjmy obcí a DSO podle druhového členění za rok 2015 (po konsolidaci)

Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015. [online].

<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6718532&ht=obce>>

3.5 Výdaje

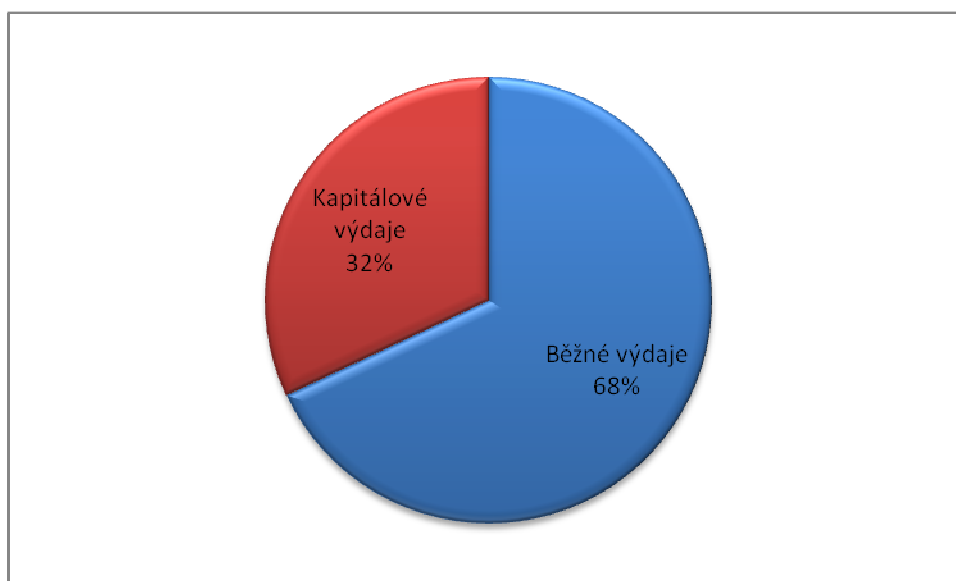
Běžné výdaje jsou finanční prostředky použité na běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce. Jsou to opakující se výdaje na platy zaměstnanců, nákup materiálu, energie, nákup služeb a sociální dávky. Tvoří průměrně v ČR 2/3 výdajů.

Kapitálové výdaje užívají obce zejména na financování dlouhodobých nejčastěji investičních potřeb, překračující období jednoho rozpočtového roku. Při plánování kapitálových výdajů by měly být vzaty v potaz nejen celkové náklady na projekt (tedy i náklady na dluhovou službu), ale i odhadnuté budoucí náklady na provoz.

U veřejných rozpočtů v posledních letech roste podíl výdajů souvisejících se splácením veřejného dluhu včetně úroků (roste tzv. dluhová služba), a to jak na úrovni státní, tak územní samosprávy. (Peková, 2012)

3.5.1 Výdaje obcí v ČR

Celkové výdaje obecních rozpočtů v roce 2015 dosáhly 266,2 mld. Kč, což znamená, že v porovnání s předchozím rokem klesly o 4,4 mld. Kč. Tyto výsledky však významně ovlivnilo hlavní město Praha, kde se výdaje meziročně snížily o 9,7 mld. Kč. Bez započtení Prahy by totiž výdaje meziročně vzrostly o 5,3 mld. Kč. Běžné výdaje dosáhly objemu 181 mld. Kč, což znamenalo růst o 0,7 mld. Kč oproti předšlému roku. Zde bylo zvýšení vidět především v části transferů poskytovaných z rozpočtů obcí různým subjektům. Kapitálové výdaje meziročně klesly o 5,1 mld. Kč, tedy na 85,2 mld. Kč.

Obr. 2 Příjmy obcí a DSO podle druhového členění za rok 2015 (po konsolidaci)

Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015. [online].

<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6718532&ht=obce>>

4 Zadluženost obcí

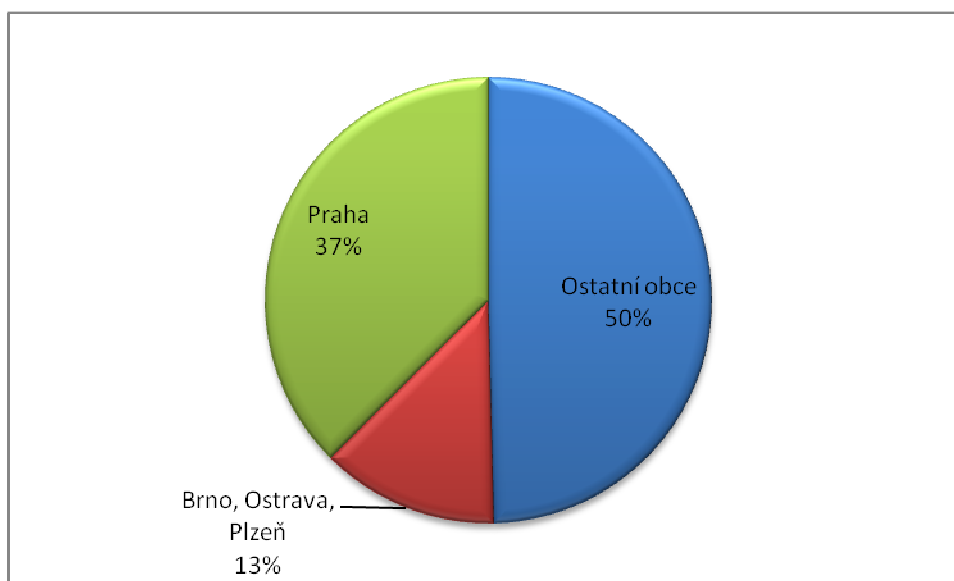
Samostatnost a suverenita obcí, možnost svobodně nakládat s finančním a nemovitým majetkem podněcovala obce k nebývalému rozvoji. Potřeby obcí a snaha o nápravu zanedbané infrastruktury byly velice nákladné a běžné příjmy na ně nestačily, proto se obce začaly od roku 1993 ve velké míře obracet na kapitálový trh. (Provazníková, 2015)

4.1 Vývoj dluhu v ČR

V roce 2015 bylo zadluženo 3 255 obcí z celkového počtu 6 248 obcí, což je 52,1 %. V roce 2004 vykazovalo zadluženost 3 217 obcí z 6 249, tedy 51,5 %. Počet zadlužených obcí se v poslední době příliš nemění, za rok 2014 došlo k nárůstu o 20 obcí. Dále můžeme pozorovat, že procento obcí s dluhem se příliš za 10 let nezměnilo, je tedy stabilizované.

Celkový dluh obcí v roce 2015 byl ve výši 86,9 mld. Kč. Jedná se o pokles oproti předchozímu roku o 2,3%, tedy o 2 mld. Kč. Naposledy dosáhl nižší úroveň v roce 2011. V průměru činil dluh obcí na jednoho obyvatele v roce 2015 9 373 Kč, což je o 216 Kč méně než o rok dříve.

Pokud nezahrneme čtyři největší města (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) je zadluženost ostatních obcí 43,1 mld. Kč. U těchto obcí byl zaznamenán mírný pokles celkové zadluženosti o 0,5 mld. Kč. Z 50,4% se na dluhu podílela 4 největší města, jejich dluh byl ve výši 43,8 mld. Kč. Největší podíl zadluženosti má Praha, její dluh se snížil za poslední rok o 0,9 mld. Kč., tedy na hodnotu 32,6 mld. Kč.

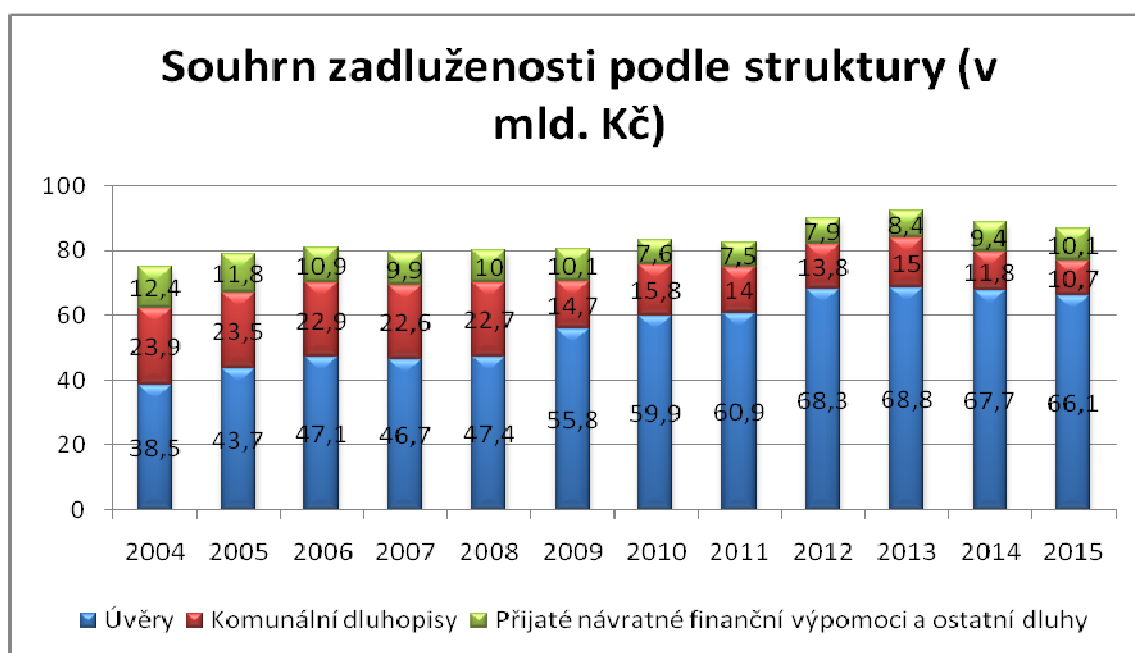

Obr. 3 Přehled zadluženosti 4 největších měst v porovnání se všemi zbývajících obcemi
Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015 podle velikostních skupin obcí. [online].
<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6720483&ht=obce>>

Ve schopnosti splácet své dluhy jsou rizikové spíše malé obce do 1500 obyvatel. Přestože je objem dluhu mnohem menší než u velkých měst, jejich schopnost splácet je mnohem menší. Je to způsobeno menším objemem rozpočtu, tudíž se zvyšuje riziko neschopnosti dluhu splácet. Příklady insolventních obcí se již vyskytly a jejich majetek byl vydražen (Rokytnice nad Jizerou). Dále jsou známé i obce s vysokým rizikem platební neschopnosti, např. Turovice, Bublava a Prameny.

Počet obcí, které vykazují dluh, se zvyšuje s růstem počtu obyvatel. Malé obce do 200 obyvatel jsou zadlužené jen v jedné třetině případů, avšak obce nad 5000 obyvatel vykazují 97% zadluženost. Nestoupá, však jen počet zadlužených obcí s růstem počtu obyvatel v obci, ale i výše dluhu v přepočtu na obyvatele. Skupina obcí s počtem obyvatel do 200 má nejmenší průměrný dluh na obyvatele, a to 3 431 Kč. Kategorie největších obcí má dluh na obyvatele více jak dvojnásobný. Úplně odlišný pohled však získáme, pokud do přepočtu dluhu na obyvatele, nezahrneme obce, které nejsou zadluženy. V tomto srovnání se na první místo posunou právě nejmenší obce. Ve skupině nejmenších obcí je zadlužených poměrně málo, avšak ty, které dluh mají, jej mají vysoký vzhledem k počtu obyvatel a v poměru na velikost rozpočtu. (Kameníčková, 2016)

V článku o uvážlivém investování obcí se můžeme dočíst, že obce investovaly průměrně 30 % svých příjmů na kapitálové výdaje. Většina těchto výdajů byla použita na investiční projekty v oblasti dopravy, bydlení, vodního hospodářství a komunálních služeb. Další oblastí, do které se vkládaly finanční prostředky je vzdělávání, tělovýchova a ochrana životního prostředí. (Kameníčková, 2015)

Obr. 4 Souhrnná zadluženost obcí podle struktury

Zdroj: < <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/zadluzenost-uzemnich-rozpoctu/2015/zadluzenost-uzemnich-rozpoctu-v-roce-26255> >

Tento graf ukazuje strukturu zadluženosti obcí. Financování schodků pomocí úvěru kleslo za rok 2015 o 1,6 mld., má dlouhodobě největší podíl ve struktuře a činí 76,1 %. Komunální dluhopisy poklesly o 1,1 mld. Kč avšak přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy narostly o 0,7 mld. Kč.

Úvěry byly poskytnuty na rekonstrukce a výstavbu infrastruktury, na projekty spolufinancované z evropských fondů a na výstavbu a regeneraci bytů. Dále byly prostředky použity na zateplování, rekonstrukce a výstavbu školských zařízení, občanskou vybavenost a sportovní areály. Tyto úvěry mají nízký úrok a často dlouhou dobu splatnosti. V řadě případů není ručení požadováno, pokud ano obce ručí směnkou budoucími příjmy nebo obecním majetkem. Nejčastějším poskytovatelem byly Česká spořitelna, a. s., Komerční banka, a. s. nebo některá statutární města si půjčila od Evropské investiční banky. Aktivně se zapojují v poskytování úvěrů i fyzické a právnické osoby, včetně obcí.

Komunální dluhopisy emitují převážně statutární města. K poslednímu dni v roce 2015 vykazovalo dluhy z dluhopisů statutární město Liberec ve výši 0,3 mld. Kč a Praha, jejíž dluh činil 10,4 mld. Kč.

Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy se meziročně zvedly o 0,7 mld. Kč. U některých položek došlo k poklesu například krátkodobých směnek k úhradě, dlouhodobých návratných finančních výpomocí a jiných krátkodobých půjček. Jinde byl zaznamenán nárůst dluhu jako u dlouhodobých směnek k úhradě, či ostatních dlouhodobých závazků.

Dluhy obcí nehodnotíme pouze negativně. Bez úvěrů a půjček by řada obcí nefinancovala svůj rozvoj (místní komunikace, kanalizace, rozvod plynu, školní zaří-

zení apod.) Musíme rozlišovat, na co si obec půjčí a zda je možné bezproblémové splácení a zda je projekt dobře připraven.

Nový zákon o rozpočtové odpovědnosti splňuje 92 % obcí pravidlo rozpočtové odpovědnosti pro územní samosprávné celky (dluh k průměrnému příjmu za poslední 4 roky by neměl překročit 60 %). Vyšší míru rizika má pouze 28 obcí. Dále se sleduje míra zadluženosti a likvidita obce.

4.2 Příčiny zadluženosti

Největší růst zadluženost obcí byl zaznamenán v 90. letech kvůli vysokým kapitálovým výdajům. V současnosti dluh spíše stagnuje i přes nezvyšující se příjmy obcí v posledních letech. Projekty, které nejsou ziskové (jejich realizace nepřinese žádné peníze na splácení dluhu), bývají financovány úvěrem a spláceny z běžných příjmů, což může ovlivňovat další rozvoj. Zejména malým obcím může činit potíže při vykonávání jejich základních funkcí.

Podmínkou pro přidělení investiční dotací (státních, krajských, evropských) bývá finanční spoluúčast na daném investičním záměru, to zvyšuje zadluženost převážně malých obcí. Proplacení ze strukturálního fondu je až po realizaci celého projektu, takže obec nejprve musí vše financovat a poté zpětně dostane peníze z fondu. Objem rozpočtu malých obcí se meziročně často mění, to komplikuje vhodné nastavení splácení půjčky, proto jsou mnohem zranitelnější a splácení dluhu může představovat velké riziko.

Neexistuje systém pro včasné varování obcí, které se vystavují riziku. Problémem je často nedostatečná administrativní a kvalifikační vybavenost představitelů obcí a absence pravidel vymezujících finanční záruky a pomoc od ústřední vlády (pravidla pro bankrot obce).

Obce jsou nízko-riziková klienti, takže získat úvěr je vcelku snadné. (Provazníková, 2015)

4.3 Regulace zadluženosti

Regulace obecních dluhů je nutná, protože jsou součástí veřejného dluhu. Ten je svázán pro členy EU k Maastrichtským kritériím, tedy že jeho podíl na HDP nesmí přesáhnout 60 %.

Obce ČR mají poměrně volný vstup na všechny finanční trhy. Mohou přijímat úvěry v domácí i zahraniční měně. Je pouze na uvážení zastupitelstva od koho, za jakých podmínek a za jakým účelem si půjčí.

Stát neručí za závazky obcí. Zákon doporučuje sestavování zpravidla vyrovnaných rozpočtů, pokud je schválen schodkový rozpočet, musí být stanoveno jeho krytí, ne však dotací ze státního rozpočtu. Obce jsou varovány před jejich případným předlužením a nesmí spoléhat na pomoc státu se splácením dluhu. V praxi však obce nemohou zbankrotovat.

Pokud chtějí obce emitovat dluhopisy, musí o souhlas požádat Ministerstvo financí podle zákona o dluhopisech č. 190/2004 Sb. Souhlas bude udělen pouze, po-

kud to negativně neovlivní hospodaření a rozvoj obce a bude schopna splácet závazky. Je zakázáno, aby emitentem dluhopisů byl stejný finanční ústav, který poté z výnosů poskytne této obci úvěr. Získané finanční prostředky mohou být použity na odstranění škod po živelních katastrofách, spolufinancování projektů hrazených z fondů EU či investice do dlouhodobého hmotného majetku, který bude složit k výkonu působnosti územního samosprávného celku. Maximální lhůta splatnosti je 15 let. Získané peníze jsou účtovány na zvláštním účtu, aby byla zajištěna transparentnost využití peněz.

4.3.1 Do roku 2007

Do roku 2007 byl používán ukazatel dluhové služby, který neměl přesáhnout 30 % v poměru k celkovým příjmům. Tento ukazatel tedy vyjadřoval, jak velkou část běžných příjmů musí vynaložit na obsluhu dluhu. Pokud byl překročen limit 30 % a Ministerstvo financí nedostalo uspokojivé vysvětlení, byli informováni poskytovatelé dotací. Ti k negativním výsledkům hospodaření přihlédli a rozhodli o poskytnutí účelové dotace nebo půjčky na další akce. Tento ukazatel však nebyl přesný, protože se zaměřoval jen na příjmy a výdaje a nebral v potaz celkovou výši zadlužení. Ministerstvo financí tedy přešlo k jinému monitoringu hospodaření územní samosprávy.

4.3.2 Od roku 2008

Monitoring dluhu a kontrola hospodaření obcí od roku 2008 je založen na soustavě šestnácti informativních a dvou monitorujících ukazatelů (SIMU) podle stavu k 31. 12. příslušného kalendářního roku. Ministerstvu financí jsou poskytnuta data z účetnictví i finančních výkazů. Poskytnuté informace nám sdělí údaje o míře zadlužení i běžné likviditě, tedy schopnost splnit své krátkodobé závazky.

Mezi **informativní ukazatele** patří například počet obyvatel, ukazatel dluhové služby (v %), rozvaha aktiv a pasiv, stav na bankovních účtech, úvěry a komunální obligace, krátkodobé závazky a další. Do **monitorujících ukazatelů** řadíme podíl cizích zdrojů a přijatých návratných finančních výpomocí k celkovým aktivům a celkovou (běžnou) likviditu.

Pokud se ukazatel celkové likvidity bude pohybovat v intervalu $<0; 1>$ a podíl cizích zdrojů, a to včetně přijatých návratných finančních výpomocí k celkovým aktivům, bude vyšší než 25 %, bude po těchto obcích požadováno zdůvodnění hospodaření a finančního stavu obce pro Ministerstvo financí ČR. Též bude vyžádáno stanovisko zastupitelstva obce.

Hodnoty ukazatelů pouze upozorňují na možné riziko hospodářských problémů, ale neznamenají, tíživou finanční situaci obce. K tomu je zapotřebí důkladnější finanční a účetní analýza dokladů samotné obce.

Významným rizikem je nedodržení dotačních podmínek projektů spolufinancovaných z fondů Evropské unie či národních dotačních programů. Rizika vznikají při pochybení převážně v přípravě a realizaci projektu. Velkou finanční zátěží zejména pro malé obce může být udržitelnost evropských projektů po stanovenou

dobu a s tím spojené generování provozních výdajů. Může dojít k problému, pokud dojde k porušení rozpočtové kázně a placení případných nařízených odvodů nebo neproplacení dotace. Negativní vliv na hospodářskou situaci má i předfinancování obzvláště pro malé obce. V roce 2012 u 34 z 47 obcí hlavní příčinou překročení stanovených hodnot bylo uskutečňování projektů podpořených dotacemi z různých zdrojů.

Pokud dojde k překročení hodnot monitorujících ukazatelů, u většiny obcí je riziko pouze dočasné a obec by se neměla dostat do vážných platebních problémů.

4.3.3 Fiskální pravidlo

V polovině ledna 2017 byl schválen balíček zákonů upravující pravidla rozpočtové odpovědnosti. Byly stanoveny tři okruhy povinností. První je schvalování vyrovnaného či přebytkového rozpočtu, pokud byla spuštěna dluhová brzda. Dodržování fiskálního pravidla je o postupném snižování starých dluhů přesahujících průměrný příjem. V neposlední řadě jde o zveřejňování údajů týkajících se rozpočtu a hospodaření.

Rozpočtová brzda se spustí při zadlužení obce nad 55 % HDP. Územní samosprávný celek je povinen schválit rozpočet na následující rok vyrovnaný nebo přebytkový. Může-li být schodek splacen finančními prostředky z minulých let nebo bude použita návratná finanční výpomoc, pak smí být rozpočet schválen jako schodkový. Pokud se ekonomický vývoj ČR významně zhorší nebo zasáhne rozsáhlá živelná pohroma, dluhová brzda se nespustí.

Dluh obce by dále neměl přesáhnout 60 % průměru příjmů za poslední 4 roky. Pokud tuto hranici překročí, je její povinností tyto dluhy postupně splácet, a to alespoň 5 % z rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměrných celkových příjmů.

Cílem je zabezpečit rozpočtovou disciplínu, omezit dlouhodobé deficitní hospodaření a posílení spoluzodpovědnosti na vývoji veřejných financí. Územním samosprávným celkům je ponechána značná volnost v hospodaření, určuje pouze bezpečnou dluhovou kapacitu. Úroveň fiskálního pravidla překračuje zhruba 500 obcí v ČR.

Dluh většiny z těchto obcí nepřesahuje jeden roční rozpočet. Překročení tohoto pravidla je většinou z důvodů předfinancování výdajů na projekty spolufinancované z fondů EU.

Pokud obce nebudou splácet své dluhy alespoň tak jak je stanoveno, stát pozastaví transfer podílu sdílených daňových výnosů, které jim patří z rozpočtového určení daní. Tyto zadržené příjmy budou použity na splácení závazků obce, o tyto prostředky tím pádem nepřijdou.

Předešlá legislativa jasně nestanovovala zveřejňování schválených dokumentů, přesto je většina obcí veřejnosti zpřístupňovala. Dříve se zveřejňovaly návrhy rozpočtů a závěrečné účty. Nyní bude její povinností zveřejňování schválených rozpočtů a střednědobých výhledů rozpočtů. (Matej, 2017)

Harmonogram prvního vyhodnocení fiskálního pravidla:

Rok 2017 bude zkušební, pro který nebudou platit důsledky z nesnižování dluhu. Neoficiální vyhodnocení proběhne v během roku 2017, bude počítáno s dluhem k 31. 12.2016 a průměrem příjmů z let 2013-2016.

Seznam obcí překračujících toto pravidlo bude zveřejněn na internetových stránkách Ministerstva financí i s částkou, o kterou by musela obec zmenšit dluh k poslednímu dni roku 2017, pokud by pravidlo již bylo platné.

V roce 2018 proběhne první oficiální hodnocení, a to na jaře toho roku, kdy bude počítat dluh k 31. 12. 2017 a průměr příjmů za roky 2014 – 2017. Obce s dluhem převyšujícím 60 % svých průměrných příjmů budou písemně informovány o minimální částce, o kterou má být dluh snížen do konce roku 2018.

Na jaře roku 2019 provede ministerstvo vyhodnocení, zda dotčené obce snížily dluh a splnily tak svoji povinnost. Pokud tak obec neučinila, ministerstvo rozhodne o pozastavení převodu podílu na výnosu daní a to ve výši částky, o kterou měl být snížen dluh. Zároveň zhotoví nové vyhodnocení plnění pravidla k poslednímu dni roku 2018 a průměry příjmů za roky 2015-2018.

Pokud tedy obec překročí fiskální pravidlo a současně přijímá nové dluhové závazky, musí doložit, že splácí své závazky alespoň ve stanoveném minimu. (Schneebergerová, Mesršmíd, 2017)

Jak jsem již psala, plnění tohoto pravidla bude ministerstvo poprvé vyhodnocovat v roce 2018 na základě dat o výši zadlužení k 31. 12. 2017. Už nyní si však může každý spočítat, kolik minimálně musí jeho obec splatit svého dluhu. Na internetových stránkách Ministerstva financí byla zveřejněna kalkulačka, kde si lze snadno ověřit plnění tzv. dluhového pravidla, které je v novém zákoně o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. (Žurovec, 2017)

4.3.4 Alternativní ukazatele zadluženost

Odborníci se shodují na sledování a analyzování dluhu více ukazateli. Přihlížet by se mělo:

1. Poměr dluhové služby k běžným příjmům
 - 1.1. Běžné příjmy (odhad běžných příjmů po dobu splacení dluhu, včetně výnosů či nákladů s provozováním projektu spojené)
 - 1.2. Dluhová služba v jednotlivých letech (splátky dluhu; úroky; záruky podle kalendáře splatnosti dlužníka, za jehož půjčku či úvěr se obec zaručila; splátky půjček, které obec poskytla)

Ostražitost je na místě, pokud:

Dluhová služba v jednotlivých letech/běžné příjmy <20-25 %

2. Saldo běžného rozpočtu

přebytek běžného rozpočtu (běžné příjmy - běžné výdaje) = roční dluhová služba

3. Běžné příjmy (svěřené a sdílené daně, poplatky, běžné dotace)

běžné příjmy - běžné výdaje – současná dluhová služba – současné závazky z projektů, nebo poskytnutých garancí – poskytnuté půjčky = budoucím zdrojům pro novou dluhovou službu

4. Čistý provozní výsledek – přebytek/deficit

Opakující se běžné příjmy

Čistý provozní výsledek – opakující se neinvestiční výdaje = čistý provozní přebytek (budoucí zdroj pro novou dluhovou službu)

Podkladem pro počítání těchto ukazatelů jsou výkazy hospodaření územních samosprávných celků a údaje z rozpočtových výkazů. Analýzu a prognózu však znesnadňuje častá změna daňových zákonů a zákona o rozpočtovém určení daní. Je potřeba dluh posuzovat podle účelnosti zadlužení, velikosti majetku obce a s ohledem na ekonomickou situaci obce jako celek. (Provazníková, 2015)

4.4 Eventuální ukazatel zadluženosti

ČR má stále nedostatky v předcházení obecního zadlužování. Mezi hlavní patří absence postupu řešení v platební neschopnosti obce a není jasně řečeno, že dluhy obce nejsou nijak kryty vládou. Chybí také definice majetku, který nelze zastavit. Lze si pod tímto představit majetek sloužící k uspokojování základních veřejných služeb, například radnice, nemocnice, školy, komunikace apod. Naopak ostatní budovy, pozemky a movité věci bude možné zastavit.

Cizí zdroje mohou být použity na financování kapitálových výdajů. Výše dluhu by měla korespondovat s velikostí vlastních příjmů, stabilitou a předpokládaným vývojem. Financovat běžné výdaje dluhem by mělo být zakázané, výjimkou by mohlo být krátkodobé překlenutí mezery mezi příjmy a výdaji.

Územním samosprávným celkům by měl být zakázáno spekulativní investování. Je totiž nadměrně riskantní. Příkladem může být investování do akcií, které by mělo být výrazně omezeno nebo zcela zakázáno.

Rating je jednou z možností, jak souhrnně posuzovat hospodaření obcí. Ukazuje, do jaké míry využila obec své finance efektivně a jak je na tom se stabilitou svého fungování. Umožňuje hodnotit obce v čase, tedy jak se její situace zlepšila, či naopak, ale i obce navzájem, tedy s obdobně velkými a fungující v podobných podmínkách. V současnosti rating provozují pouze soukromé agentury Standard&Poors, Moody's a CRIF-Czech Credit Bureau, a. s. (CRIF-CCB).

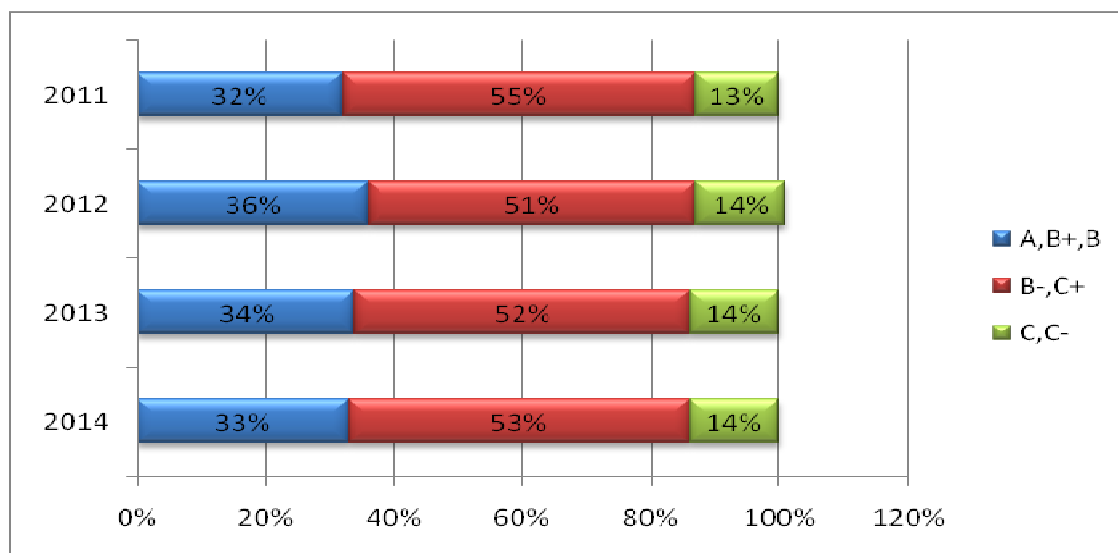
Výpočet zajistí aplikace, jejíž součástí je databáze finančních i nefinančních údajů o každé obci v ČR. Výpočet je nezávislý na spolupráci s obcí, neboť využívá pouze veřejně dostupné zdroje. Finanční bonita je stanovena pomocí 20 kritérií charakterizující finanční stabilitu. Nejvýznamnější jsou zadluženost v přepočtu na

obyvatele, saldo rozpočtu a výše dluhové služby. Nefinanční bonitu vystihují zejména kritéria jako infrastruktura, věková struktura obyvatel, nezaměstnanost a obdobné. Ratingový stupeň je kombinací dvou předešlých bonit a definuje riziko věřitelů. Výstupem výpočtu je nejen přiřazený ratingový stupeň, ale i výčet silných a slabých stránek obecního hospodaření. Pokud je hodnocení příznivé, obvykle vede k výhodnějším finančním podmínkám při poskytnutí půjčky.

Agentura CRIF-CRR používá sedmistupňovou škálu hodnocení:

A (bez rizika); B+ (téměř bez rizika); B (velmi nízké riziko); B- (nízké riziko); C+ (střední riziko); C (vyšší riziko); C- (vysoké riziko)

Ekonomická kondice obcí v roce 2014 se zlepšila u 21 % obcí, naopak u 22 % obcí se zhoršila, tak hodnotí ekonomický stav v roce 2014 společnost CRIF – CCB. Hodnocení A, tedy bez rizika dosáhlo 421 obcí, což je největší počet za předešlé 4 roky.

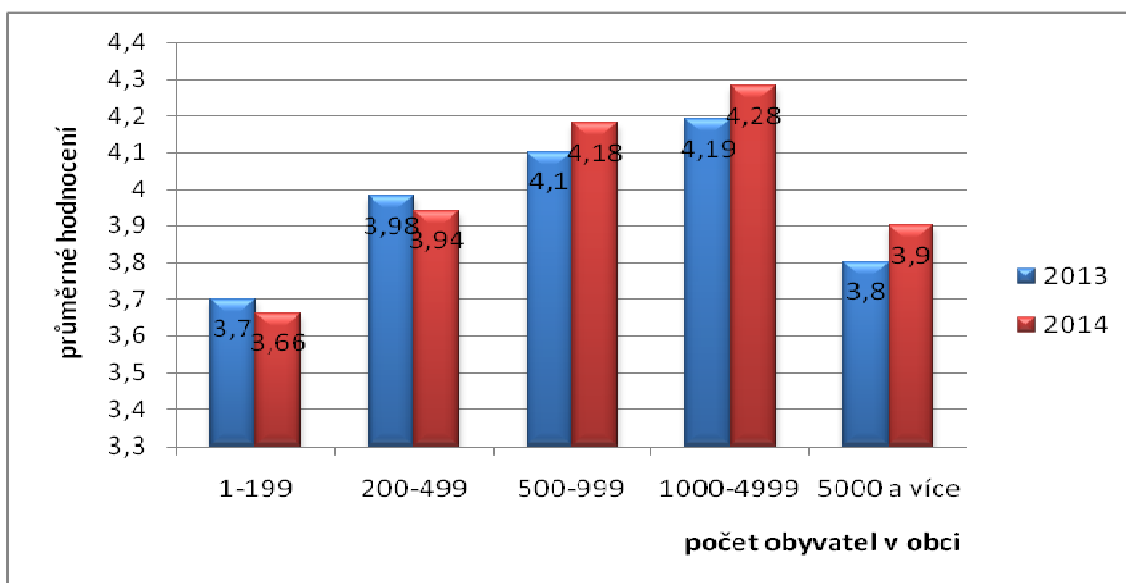

Obr. 5 Rozložení ratingových stupňů

Zdroj: Obce již čtvrtý rok po sobě skončily v plusu, v roce 2014 ušetřily 7 miliard korun. [online]. <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6694242&ht=obce>>

Obce s nejlepším hospodařením, kde naměřené riziko je nejmenší, dosahují nad 30 % z celkového počtu. Přes 50 % obcí hospodaří velmi dobře. Počet obcí se špatným hospodařením se příliš nemění a pohybuje se okolo 14 %. Rozdělení jednotlivých stupňů hodnocení připomíná Gaussovu křivku, tedy že většina posuzovaných má průměrné hodnocení, které souměrně klesá k oběma extrémům, tedy nejhůře a nejlépe hodnoceným obcím.

Podle článku o ratingu bylo v roce 2011 uděleno nejhorší celkové hodnocení a to v průměru 4,03, naopak rok 2013 dopadl nejlépe z období let 2011-2014.

Obr. 6 Průměrný rating obcí podle její velikosti

Zdroj: Má rating obcí význam? [online]. <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6711765&ht=obce>>

V roce 2014 v kategorii nejmenších obcí dosáhl nejvyšší počet obcí hodnocení B (třetina obcí), kdežto v ostatních kategoriích bylo nejčastější hodnocení B-. Tato kategorie měla i nejvyšší počet obcí s hodnocení A, což byla více než desetina obcí této kategorie. Proto také zvítězila v průměrném ratingu, který můžeme vidět nahoře v grafu. Skupina největších obcí vykázala nejnižší podíl obcí se dvěma nejhoršími stupni ratingu. Zároveň ale měla i nejmenší počet obcí hodnocených A. Nejhůře v průměrném ratingovém hodnocení dopadly obce s počtem obyvatel od 1000 do 4999 s číslem 4,28. (Kameníčková, 2016)

Ministerstvo financí dává k dispozici veřejnou databázi, kde si můžeme prohlédnout hospodaření jednotlivých obcí, která se nazývá MONITOR. Bohužel neexistuje oficiální pravidelně zpracovaná statistika, která by porovnávala obce podobných velikostí a parametrů, či souhrnnou statistiku všech obcí.

5 Analýza zadluženosti města Polná

5.1 Charakteristika města Polná

Polná je historické město v Kraji Vysočina. V roce 2006 bylo vyhlášeno historickým městem a jeho jádro je městskou památkovou zónou. První zmínka o této obci je z roku 1242. Výměra obce je 37,77 km² a v roce 2016 měla obec 5091 obyvatel.

Město spadá pod městský úřad s rozšířenou působností v Jihlavě a je obcí druhého stupně, má pověřený obecní úřad. Město má 4 místní části - Janovice, Hrbov, Nové dvory, Skrýšov. Zastupitelstvo má 21 členů. Rada města se skládá ze 7 členů a v čele je starosta Jindřich Skočdopole a místostarosta Luboš Kousal.

V Polné sídlí mnoho firem. Mezi největší patří Mlékárna Polná, založena již roku 1938, SENEKO, spol. s r. o. zabývající se rostlinnou a živočišnou výrobou. Dále pak HASOFT zaměřený na stavební materiály, SAPELI vyrábějící dveře, či Dafoplast vyrábějící plastová okna, Pleas šijící především spodní prádlo a pyžama, TKZ. Polná, IP Izolace a další.

Dopravní obslužnost zajišťují autobusový dopravci především ICOM transport, ZDAR, a. s. a Arriva Východní Čechy. Vlakové nádraží bohužel není v provozu. Kvůli špatnému stavu trati byl v roce 2009 zrušen i příjezd historického vlaku, na který se každoročně obyvatelé Polné velice těšili.

První zmínka o škole v Polné pochází z roku 1447. Dnes je zde v provozu několik mateřských škol a základní škola, kterou navštěvuje přibližně 600 žáků. Je zde zřízena i speciální třída pro děti, které potřebují individuální přístup. Po škole děti navštěvují různé zájmové kroužky v budově Domu dětí a mládeže kde organizují i pobytová či příměstské tábory. Funguje tu Základní umělecká škola pro hudebně, výtvarně, pohybově či jinak nadané děti.

V budově místního zámku je v provozu Městské kino. Zde předvádí svá představení svá vystoupení oba polenské spolky ochotnického divadla. Na své představení často zvou hlavně děti loutkové divadlo sídlící v budově Husovy knihovny. K poslechu a tanci zvou své spoluobčany členové kapel Polenský big band, Polenská dechová hudba a Pěvecký soubor ČESTMÍR. Koncert pořádají i žáci a absolventi Základní umělecké školy. Největší a nejnavštěvovanější akcí je každoročně Mrkvancová pouť pořádaná vždy druhou nedělí v září.

V Polné je plno zájmových spolků. Mezi nejvýznamnější se řadí Klub za historickou Polnou, Klub seniorů, a pobočka Klubu českých turistů. Žijí tu lidi se zájmem o zahrádku, myslivost, rybáři, včelaři a chovatelé poštovních holubů. Mezi dětmi jsou oblíbené hlavně Sbor dobrovolných hasičů a Junák.

Jako důkaz, že lidé v Polné rádi a hodně čtou je přítomnost Husovy knihovny založené již v roce 1914, kterou také často navštěvují. O bohaté historii se můžeme více dozvědět v Městském muzeu, v Synagoze uprostřed bývalé židovské části města, kde se dozvíme více především o případu Leopolda Hislnera, který město nechvalně proslavil na přelomu 19. a 20. století. V srpnu 2012 bylo otevřeno církevní muzeum. Město informuje o dění v obci měsíčníkem Polenský zpravodaj. Každé čtvrtletí vychází kulturně historický a vlastivědný sborník Polensko.

Ke sportovnímu vyžití slouží především Areál u Pekla a Sportovní areál u Studánky. TJ Slavoj se sportovní klub založený v roce 1927. Provozuje fotbal, lední hokej, tenis, stolní tenis, kulturistiku a volejbal. Občas se v Polenském zpravodaji můžeme dočíst o úspěších skupiny Savada Judo Polná a AIKIDO DDM POLNÁ a dalších skupin. V okolí je vyznačeno mnoho turistických tras. Asi nejhezčí je naučná Pojmannova stezka přibližně 6 km dlouhá. Ta začíná na Husově náměstí, vede kolem židovského hřbitova podél několika rybníků a končí zpět v centru města.

Město je hojně turisticky vyhledávané hlavně díky svým historickým památkám, o které se řádně stará. Mezi nejznámější patří kostel Nanebevzetí Panny Marie, Synagoga v Polné, Židovský hřbitov a Hrad a zámek Polná. Díky těmto památkám se mohlo město v roce 2007 ucházet o titul Historické město roku 2006, který získalo a je na něj náležitě pyšné.

5.2 Hospodaření obce

V této části se budu věnovat analýze rozpočtového hospodaření konkrétní obce a její finanční situace. První část je teoretickým podkladem pro druhou. V druhé části se věnuji problematice dluhové služby, velikosti dluhu a důvodům zadlužení obce.

Jak je vidět v následující tabulce pro období 2011 - 2016, obec pracuje téměř s vyrovnaným rozpočtem, tedy její hospodaření bylo vcelku stabilní. Obec se řídila navrženými rozpočty a často rok uzavírala s menšími přebytky. Kladné saldo se pohybuje se od 2 278 435,- Kč v roce 2011 až do 6 030 868 Kč v roce 2013. Z tohoto trendu vybočili pouze v roce 2012, kdy byl rozpočet deficitní, a to ve výši 8 246 365,-Kč.

Dále si můžeme povšimnout, že celkové příjmy mají rostoucí trend. Tento růst je viditelný hlavně u daňových příjmů, které se od roku 2011 zvedly o třetinu. U ostatních příjmů rozpočtu tento trend není tak významný. S tím, jak postupně rostou celkové příjmy, je růst patrný i na celkových výdajích. Zde rostou především běžné výdaje.

Tab. 1 Přehled příjmů a výdajů za vybrané roky

	2011	2012	2013	2014	2015
celkové příjmy	81 874 424	78 132 385	107 321 254	71 620 000	117 352 488
daňové příjmy	44 149 211	43 862 719	57 504 327	49 990 000	63 954 155
nedaňové příjmy	15 853 821	16 824 469	16 411 703	14 210 500	15 509 959
kapitálové příjmy	462 397	211 917	429 667	300 000	801 611
přijaté transfery	21 408 995	17 233 280	32 975 557	7 119 500	37 086 763
celkové výdaje	79 595 990	86 378 750	101 290 386	67 019 000	112 612 369
běžné výdaje	73 617 550	73 750 566	77 296 887	63 851 259	95 028 491
kapitálové výdaje	5 978 440	12 628 184	23 993 499	3 167 741	17 583 878
saldo	2 278 434	-8 246 365	6 030 868	4 601 000	4 740 119

Zdroj: Závěrečný účet města Polná za rok 2011-2016 [online]. <<http://www.mesto-polna.cz/>>

V posledních letech Polná dokončila spoustu investičních i neinvestičních projektů. Mezi finančně náročné patřily rozhodně rekonstrukce místní komunikace Janovice, digitalizace městského kina Polná, rekonstrukce v MŠ Tyršova, nebo umístění nového zpomalovacího semaforu na ulici Jungmannova. Jednou z největších investičních akcí byla energetiko-úsporná opatření MŠ a ZŠ z roku 2012, kvůli které se rozpočet města dostal do záporného salda. Na tuto akci si město bralo úvěr, který bude podle tabulky úvěrového zatížení města splácet do roku 2025.

Polná se snaží využívat různé dotační tituly. Podává žádosti na dotace z fondu EU, žádá i o státní a krajské dotace. Mnoho žádostí bylo úspěšných a projekty byly z těchto fondů spolufinancovány. Nejčastější podporu ve formě dotací dostává město z Fondu Vysočiny.

Rekonstrukce komunikace v Janovicích byla spolufinancována právě z Fondu Vysočiny. Dotace z tohoto fondu byla ve výši 150 000,- Kč a celkové náklady se vyšplhaly na 428 013,- Kč. Byla dokončena v dubnu 2015 a vedla k významnému zlepšení a zkvalitnění infrastruktury. Dalším větším projektem byla rekonstrukce sociálních a hygienických zařízení a elektroinstalace v MŠ Tyršova. Na tento projekt získalo město také dotaci z Kraje Vysočina z grantového programu Naše školka 2014 a to ve výši 134 385,- Kč. Celý projekt stál 310 978,- Kč a byl dokončen v září 2014.

V následujících letech je v plánu revitalizace prvního hradního nádvoří, rekonstrukce sportoviště v areálu zimního stadionu Polná a například stavba městské tělocvičny u ZŠ Poděbradova. Právě stavba městské tělocvičny při základní škole mě zaujala nejvíce a budu se tomuto projektu ve své práci nejvíce věnovat.

5.3 Zadluženost obce Polná

Obec v minulých letech realizovala řadu investic. Na některé byly získány dotace, ale některé projekty musela plně hradit ze svého rozpočtu. Chybějící vlastní prostředky musela doplnit přijetím úvěru. Celkový dluh obce tak dosáhl ke konci roku 2015 částky přibližně 42 814 000,- Kč

Dluh obce je tvořen několika úvěry. Z rozpočtového výhledu pro roky 2016 až 2018 je patrné, že se z rozpočtu splácí dlouhodobých závazků hned několik. Například je splácen úvěr na energetická úsporná opatření MŠ a ZŠ s roční splátkou 370 tis. Kč, Nástavba a přístavba MŠ Varhánkova s roční splátkou ve výši 1 800 tis. Kč, rekonstrukce Domu s pečovatelskou službou splácený částkou 1 643 tis Kč ročně. Dále splácí úvěr z roku 2005 na výkup pozemků ve výši splátky 345 tis. Kč ročně a úvěry na bytové jednotky a to z roku 2000 splácený ve výši 343 tis. Kč a z roku 2004 s roční splátkou 111 tis. Kč.

Banky považují obec obecně za důvěryhodné dlužníky. Proto pro ně většinou není příliš velký problém úvěr získat a vyjednat si dobré podmínky a nízký úrok.

5.3.1 Ukazatel dluhové služby SIMU

Tento ukazatel byl využíván již od roku 2008 a je používán do současnosti. Jak již bylo zmíněno, za problematické považujeme, pokud se ukazatel celkové likvidity

bude pohybovat na intervalu $<0;1>$ a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům přesáhne 25%.

V následující tabulce můžeme pozorovat, že celková likvidita se v problematickém intervalu nepohybuje. Většinou se pohybovala mezi 1,5 a 2. Druhý ukazatel, tedy podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům, problém také není, pohybuje se přes 10 %. Vše je tedy v pořádku a tato obec se tedy k problematickým neřadí.

Tab. 2 Ukazatel dluhové služby v tis. Kč

	2011	2012	2013	2014	2015
Příjmy celkem (po konsolidaci)	78 811	73 278	97 083	93 530	95 884
Dluhová služba celkem	7 750	6 359	6 120	6 296	6 192
Ukazatel dluhové služby (v %)	9,83	8,68	6,30	6,73	6,46
Aktiva celkem	483 613	623 664	651 329	676 531	651 050
Cizí zdroje	63 876	71 567	67 500	68 085	65 251
Zadluženost	44 169	51 693	51 611	46 616	42 814
Podíl zadluženost na cizích zdrojích (v %)	69,15	72,23	76,46	68,47	65,61
Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	13,21%	11,48%	10,36%	10,06%	10,02%
Celková likvidita	1,36	1,53	2,23	1,70	1,8

Zdroj:< <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00286435#prehled>>

5.3.2 Fiskální pravidlo

Kalkulačka na fiskální pravidlo je volně přístupná na internetu. Tuto kalkulačku spravuje Ministerstvo financí a je stránce www.monitor.statnipokladna.cz. Zde je tabulka vyplněná pro rok 2016 a pro jiné roky si může každý vypočítat ukazatel sám pomocí tabulky.

Na stránkách jsem našla vzorově vypočtený tento ukazatel na rok 2016. Ten chci postupně rozebrat a následně vytvořit přibližný ukazatel pro rok 2017.

Nejprve je vypočítán průměrný celkový příjem po konsolidaci za poslední 4 roky. Ten vychází na 104 072 tis. Kč. Dále sečteme všechny krátkodobé a dlouhodobé dluhy obce, které činí 38 526 tis. Kč.

Podíl dluhu příjmů je 38 %, což je v pořádku a 60 % hranice je ještě vzdálená.

Dá se předpokládat, že příjmy obcí v roce 2017 porostou. V článku z 3. 1. 2017 o aktuálních otázkách financování obcí od Ing. Miroslava Mateje, PhD., ředitele odboru financování územních rozpočtů MF ČR jsem se dočetla, že daňové příjmy narostou průměrně na 104,3 % oproti roku 2016. (Matej, 2017)

V roce 2017 bude odhadnutý průměrný příjem za poslední 4 roky 106 322 tis. Kč. Ten jsem vypočítala tak, že jsem si spočítala průměrný nárůst příjmů po konsolidaci za roky 2011 až 2016. Z toho jsem odvodila příjem za rok 2017, který vyšel na 121 171 tis. Kč a ten jsem sečetla s celkovými příjmy po konsolidaci za předchozí 3 roky. Z těchto celkových příjmů jsem udělala průměr. Průměrný celkový příjem za poslední 4 roky vyšel 106 174 tis. Kč. Z tabulky Úvěrového zatížení města Polná dle jednotlivých let jsem si vypočítala celkový dluh pro rok 2017, tedy 82 173 tis. Kč a k tomu přičtu přijaté dlouhodobé návratné finanční výpomoci z účtu 452, které činí 2 473 tis. Kč.

Podíl dluhu k průměru příjmům mi vyšel 80 %, což výrazně překračuje hranici danou Ministerstvem financí - 5% z rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru příjmů za poslední 4 roky vyšel 1 047 tis. Kč. Toto je částka, kterou musí město v roce 2017 splatit, jinak by ministerstvo přistoupilo k sankcím. Podívala jsem se tedy na schválený rozpočet pro rok 2017. Zde je vidět, že má město v plánu uhradit splátky dlouhodobých přijatých půjček ve výši 5 271 tis. Kč, což několikanásobně převyšuje částku povinnou a danou ministerstvem.

Tab. 3 Výpočet fiskálního pravidla (v tis. Kč)

	2016	2017
Příjem v roce n	114 111	121 171
Příjem v roce n-1	95 884	114 111
Příjem v roce n-2	93 530	95 884
Příjem v roce n-3	97 083	93 530
Průměrný příjem za poslední 4 roky	100 152	106 174
Dluh celkem	38 526	84 646
Podíl dluhu k průměru příjmů	38 %	80 %
5 % z rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru příjmů za poslední 4 roky	0	1 047

Zdroj: Zpracováno na základě interních materiálů obce a informací z Monitor Ministerstva financí <<http://www.mesto-polna.cz/>>, <<http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00286435>>

5.4 Projektový záměr městská tělocvična

Tento projekt je obyvateli města už dlouho žádaný. Už dříve vzniklo několik návrhů na stavbu nové tělocvičny. Největší problém bylo její umístění. Škola potřebovala tělocvičnu blízko, aby odpadly problémy s přecházením dětí do jiné budovy a sportovní kluby měli velké nároky na její velikost. S tím měli problém hlavně památkáři, kteří budovu snížili na pouhých. Polná je historické město plné krásných památek a na to je třeba brát ohled.

Celkové náklady na akci by měly dosahovat výše 41 880 715,46 Kč. Město žádalo na tuto investiční akci u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o dotaci již minulý rok. Tu bohužel nedostalo hlavně kvůli velkému přetlaku projektů a letos podá tuto žádost znovu. Prozatím si vzala úvěr a je připraveno ho splácet z rozpočtu města.

Důvodem pro realizaci investičního záměru je dosavadní absence takové tělocvičny v Polné. Prozatím jsou využívány tělocvičny na Kateřinově a v areálu DDM. Ty bohužel neodpovídají moderním trendům a požadavkům. Nevyhovující jsou zejména s ohledem na sociální zařízení a kapacitu šaten.

Tělocvična bude postavena v těsné blízkosti ZŠ Poděbradova a bude využívána hlavně žáky této školy. Zastavěná plocha bude ve výměře 760 m². Výška stavby bude 7 m. Velikost hrací plochy včetně zámezí je 15 x 28 m. V objektu budou čtyři šatny s celkovou kapacitou 60 míst, nářad'ovna, sociální a technické zázemí. Dále zde bude zázemí pro trenéry a technická místnost.

5.4.1 Smlouva o úvěru

Ze schůze rady města a zastupitelstva města konané 12. dubna 2017 vyplynulo, že nejlepší podmínky pro finanční úvěr na financování akce „Novostavba tělocvičny při ZŠ Poděbradova v Polné“ nabídla Komerční banka, a. s. Úvěr byl poptáván u dalších dvou bank, České spořitelny, a. s. a u ČSOB, a. s., ty však nabídly městu horší podmínky. Komerční banka, a. s. nabídla nejnižší úrokovou sazbu a to 1,13 % p. a., negativum této smlouvy představuje sankce za předčasné splacení, že by této služby město využilo, je nepravděpodobné.

Smlouva o úvěru, jejímž poskytovatelem je Komerční banka, a. s. je vystavena stránkách města. Výše úvěru byla dohodnuta na 42 000 000,- Kč. Klient, tedy město se zavázalo úvěr použít výhradně k účelu financování realizace akce „Novostavba tělocvičny při ZŠ Poděbradova v Polné“.

Úvěr bude čerpán postupně na základě dvou nebo více žádostí. Úvěr je možné čerpat nejpozději do 31. 12. 2018. Pokud úvěr nebude vyčerpán ve lhůtě, jeho právo na poskytnutí nevyčerpané části zaniká.

Úroková sazba je pevná a neměnná po celou dobu trvání úvěru. Bude činit 1,13 % p. a. z jistiny úvěru. V případě nedodržení podmínek smlouvy, je banka oprávněna zvýšit úrokovou sazbu o 2,00 procentních bodů.

Město bude splácet úvěr po dobu deseti let. První splátka bude 31. 1. 2019 ve výši 350 000 Kč. Další splátky budou vždy poslední den kalendářního měsíce, a to vždy ve výši 350 000 Kč. Poslední splátka bude k 31. 12. 2028 ve stejné výši jako předešlé a tím bude úvěr splacen.

Město se dále zavázalo, že po celou dobu účinnosti smlouvy bude ukazatel přebytku běžného rozpočtu/dluhové služby od roku 2018 činit minimálně 2,00. Klient, tedy město se zavázalo, že bude banku neprodleně informovat o přijetí či poskytnutí úvěru, zápůjčky nebo vystavení avalu směnky a další povinnosti.

V Závěrečném ustanovení se dočteme, že smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem uzavření. Uzavření této smlouvy bylo schváleno usnesením zastupitelstva

a rady obce. Pod smlouvu se podepíše starosta města Jindřich Skočdopole a za banku Ing. Miroslava Klimentová, jejíž funkce je bankovní poradce – Corporate.

5.5 Řízený rozhovor s místostarostou Polné

Při práci na své bakalářské práci jsem oslovila místostarostu Polné, zda by se nevyjádřil k danému tématu. Pan Luboš Kousal souhlasil. Z jeho odpovědi jsem cítila, že se na otázky připravil a že je ochotný mi vše vysvětlit.

Jak jste spokojen s hospodařením obce? Ted'? V minulosti?

Ano, jsem spokojen, město investuje podle mého názoru dobře.

Co byste rád změnil?

Zmenšení byrokracie a přál bych si, by se příjmy z daní rozdělovali přímo v rámci rozpočtového určení daní.

Proč byl rok 2012 deficitní? Financování nějaké velké investiční akce?

Realizovaly se větší investiční akce, a to energeticko-úsporná opatření MŠ a ZŠ v celkové výši 10 783 tis. Kč. Byla financována úvěrem od Hypoteční banky a. s. Na tuto akci byly získány dotace ve výši 60 %. Ta přišla až v roce 2013.

Myslíte si, že je dobré obec zadlužovat?

Vzhledem k tomu, že město nevytváří žádné investiční fondy, jsou investiční akce financovány úvěrem. V současné době je velice výhodné si úvěr brát, protože úrokové sazby jsou velmi nízké, řádově ve výši 1 %, což je pro obec výhodné

S jakým zadlužením souhlasíte? Na co? Jak moc vysoký duh?

Ukazatel, který je podle mě přesný a pro mě důležitý počítá krajský úřad odbor kontroly. Jedná se o ukazatel dluhové služby, počítá se celkové příjmy po konsolidaci/(zaplacené úroky z úvěru + zaplacené jistiny v tomto roce). Hranice, kterou by obec neměla překročit je 10 %. Polná měla v roce 2015 ukazatel dluhové služby ve výši 6,46 %. V roce 2015 se snížil dokonce na 5,46 %

Myslíte si, že v ČR je vysoké procento předlužených obcí?

Není, obce nevytváří zadluženost státu. Jsou hlídány krajským úřadem i ministerstvem financí. Pokud se objeví nějaký problém je ho okamžitě potřeba zdůvodnit.

Předluženost obce většinou vznikne kvůli povinnosti vrátit dotace na investiční akci. Nevím o případu obce, kde by si vzala obec moc velký úvěr a pak ho nedovedla splácet, to by myslím banka, jako poskytovatel úvěru nedovolila. Předluženost Polné z mého pohledu nehrozí. Pokud by se nějaká získaná dotace musela vrátit kvůli velkému pochybení, v rozpočtu by se na to peníze našly, pouze by se zpomalily investice do dalších projektů.

Zachází starostové obcí s tímto druhem financování projektů opatrně? Bojí se brát si vysoký dluh a poté toho, že bude obtížné ho splácet?

Tento strach převládá hlavně u menších obcí. Tam je ta zkušenost s financováním projektů úvěrem malá. Čím menší obec, tím větší strach ze zadlužení a z přenesení povinnosti se splácením na více let a další budoucí zastupitelstvo. Větší obce mají větší zastupitelstvo a ta odpovědnost za úvěr se rozkládá na více lidí.

Jaké formy dluhu město využívá a na co byly peníze použity?

Využívá jen investiční úvěry na investiční akce.

Jaký je Vás pohled na zadlužení v Polné?

Problém v tom nevidí. Jsem se situací spokojen a výše zadluženosti je podle mě ideální.

Uveďte příklad, s jakým zadlužením byste nesouhlasil na co?

Nesouhlasil bych se zadlužením města nad 100 mil. Kč celkové výše nesplacené jistiny. Takový dluh už by mohl obec zatěžovat a odsouvat menší investice do údržby a chodu města. Nesouhlasil bych se zadlužením na movitý majetek, jako jsou auta, vybavení kanceláří výpočetní technikou a další zařízení. A na projekty, u kterých je jistota, že se investice nevrátí, jako je například krytý bazén, kde jsou velké provozní náklady.

Na jaké investiční projekty si musela vzít Polná úvěr?

Je to vybudování bytového domu s 21 bytovými jednotkami, úroková sazba je 1,35 %, Výstavba bytového domu s 66 bytovými jednotkami s úrokovou sazbou 3,39 %. Tento úvěr se budu snažit v nejbližší době refinancovat, protože je hodně drahý a pro město nevýhodný. Dále je to vybudování domu s pečovatelskou službou se sazbou 0,58 %, rekonstrukce mateřské školy v Polné úroková sazba 2,06 %, energeticko-úsporné opatření MŠ a ZŠ ve výši 1,66 % úrokové sazby, výkup pozemků Palackého-sever na výstavbu bytových domů se sazbou 1,35 % a pořízení nákladního auta Nissan Cabstar na výškové práce s úrokovou sazbou ve výši 0,4 %.

Z čeho tento dluh splácí?

V rámci schvalování rozpočtu na kalendářní rok se počítá se splátkou roční jistiny úvěru včetně splátky úroků z úvěru.

Plánujete další investiční projekt a dokonce na něj máte uzavřenou úvěrovou smlouvu. Souhlasíte s tímto financováním?

Je to výstavba tělocvičny při ZŠ Polná. Úvěrovou smlouvu na ni máme uzavřenou s Komerční bankou a. s. s délkou splatnosti 10 let, tedy střednědobý úvěr. Město dlouho řešilo problém s tím, že škola neměla tělocvičnu těsně u školy. Děti musely docházet do tělocvičny na Kateřinov. V rámci toho vznikalo riziko, že se dětem při cestě něco stane, zkracovala se doba výuky tělesné výchovy právě o dobu pře-

sunu jinam a škola musela platit pronájem za užívání tělocvičny. Tyto problémy s výstavbou nové přímo u školy odpadnou.

Byl problém s uzavíráním úvěrové smlouvy? Jak to probíhalo?

Nebyl, změnou zákona o zadávání veřejných zakázek nemusí města úvěry soutěžit. Polná tedy poptala investiční úvěr u čtyř bank na výstavbu tělocvičny. Byly zadány podmínky města jako například požadavek na investiční úvěr bez dalších poplatků. Kritériem pro město byla nejnižší cena, která vychází z nabídnuté úrokové sazby případně z dalších poplatků, které by s úvěrem souvisely.

Jak se domlouvalo na podmínkách této úvěrové smlouvy?

Podmínky byly stanoveny v poptávkovém řízení a všechny banky je ve svých nabídkách splnily. Nejlepší úvěr nabídla Komerční banka, s pevnou úrokovou sazbou ve výši 1,13 % p. a. bez dalších poplatků a bez zajištění majetkem města.

Dostane město na stavbu tělocvičny nějaké dotace?

O dotace jsme žádali u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, nebyla nám však udělena. Letos budeme o dotaci žádat znovu, pokud znovu neuspějeme, jsme připraveni tento projekt financovat z vlastních zdrojů za pomoci úvěru.

Byly nějaké ohlasy od občanů? Že by s tím nesouhlasily nebo naopak byli rádi, že se tento projekt hýbe a že bude mít škola brzy vlastní tělocvičnu?

Připomínky byly pouze k velikosti tělocvičny, nikoli k jejímu financování. Slyším spíše pozitivní ohlasy, že škola bude mít konečně svoji tělocvičnu blízko školy.

Myslíte si, že jsou občané Polné dobře informováni o hospodaření obce? Zajímají se o to?

Ano, informace o hospodaření města jsou na úředních deskách, každý občan má právo se informovat na ekonomickém odboru města, kde mu bude problematika objasněna. Dále má město finanční výbor, který je složen částečně ze zastupitelů města a odborníků z praxe, u kterých se můžou také informovat.

Jak se díváte na zadluženost v okolí obcí? Víte o nějaké investiční akci, která byla financována například úvěrem?

Vnímám strach převážně starostů menších obcí, jak by se obyvatelé dané obce na úvěr na investiční projekt dívali, a proto se tomuto způsobu financování vyhýbají.

Tento rok se mění legislativa k regulaci zadluženosti. Jaký máte na tento nový ukazatel názor? Myslíte si, že je lepší než ten předešlý? Proč?

Myslím si, že je příliš přísný. Polná nesplní první podmínku, že obec by neměla přesáhnout 60 % průměrných příjmů. S povinností splácet dluh alespoň 5 % z rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměrných příjmů nebude mít problém a svůj dluh bude splácet mnohem vyšší částkou.

5.6 Dotazník pro občany Polné

Ve městě jsem provedla dotazníkové šetření mezi občany. Pomocí něj zjistím, zda mají lidé povědomí o hospodaření obce, ve které žijí a obecně o hospodaření obcí v ČR a zda souhlasí s přiměřenou zadlužeností obce. V závěru navrhu doporučení pro lepší informování občanů o hospodaření obce. Dotazník slouží k analyzování postojů a názorů jednotlivců na danou problematiku.

V anonymním dotazníku jsem využila uzavřených otázek doplněné o dvě otevřené otázky. Celkem se jednalo o 13 otázek. Dotazník byl rozeslán elektronicky pomocí internetového portálu Survio, i v papírové podobě, který vyžadovali především starší občané bez přístupu na internet.

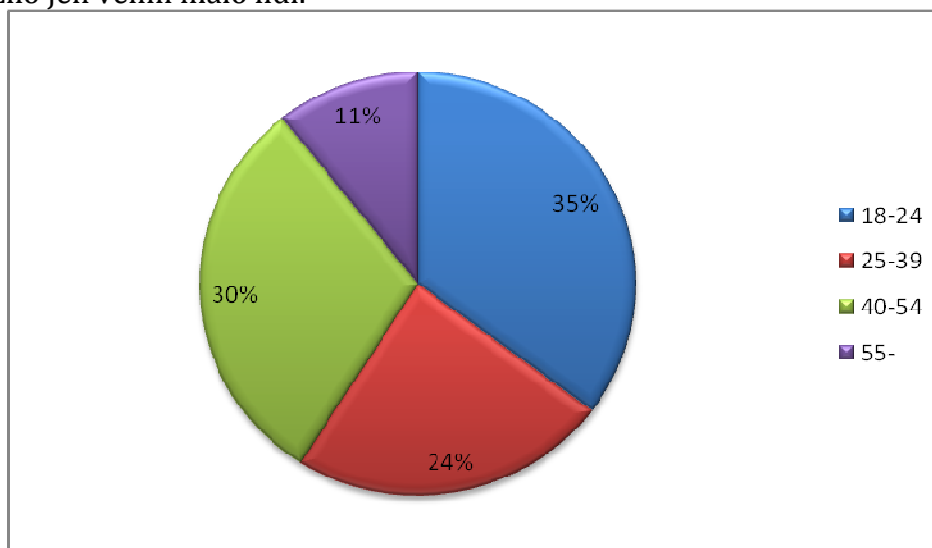
Dotazník jsme vytvořila a rozeslala obyvatelům obce a poprosila je o další šíření dotazníku mezi obyvatele Polné. Pokud jim vyplnění elektronického dotazníku nevyhovovalo, převážně kvůli tomu, že starší lidé doma internet nemají, dodala jsem na požádání tento dotazník v papírové podobě. Do šetření se zapojilo 122 respondentů.

5.6.1 Výsledky dotazníku a jeho vyhodnocení.

Výsledky jsou vyhodnoceny pomocí grafů a tabulek. Vzor dotazníku je v příloze A.

1. Jaký je Váš věk?

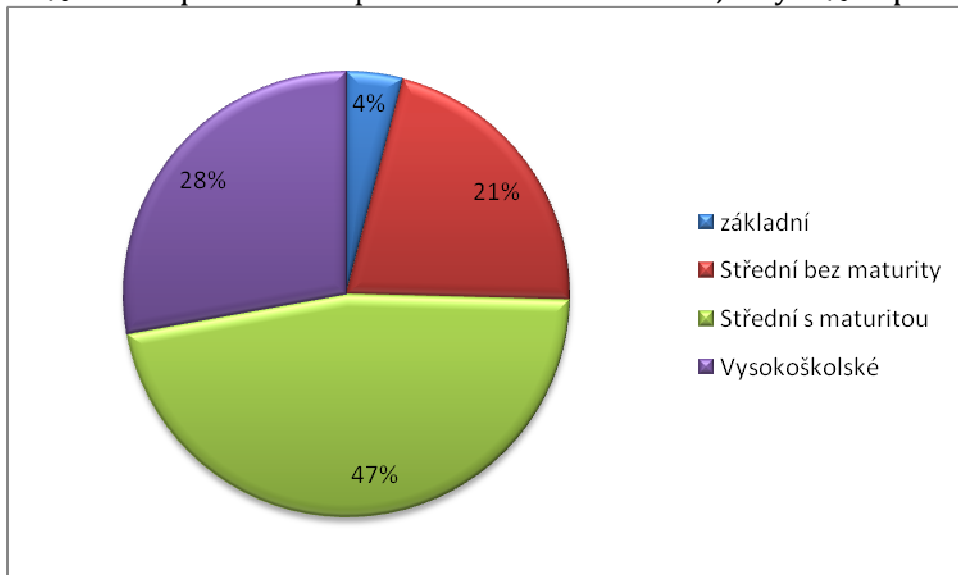
Dotazníkového šetření se zúčastnili nejvíce respondenti ve věku 18-24 let. V této kategorii odpovědělo 43 respondentů, tedy 35% z celkového počtu 122 respondentů. Naopak nejméně odpovědí jsem obdržela v kategorii nad 55 let. Důvodem je hlavně sběr odpovědí formou internetového dotazníku. Starší lidé nemají k internetu kladný vztah a někteří ani přístup anebo se k dané problematice nechtějí vyjadřovat. Na požádání jsem dotazník dodala i v papírové podobě, toho ale využilo jen velmi málo lidí.

Obr. 7 Rozložení respondentů podle věku

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nejvíce dotazovaných má střední skolu s maturitou, a to 57 dotazovaných, tedy 47%. Pět respondentů odpověděli základní vzdělání, tedy 4 % odpovídajících.

Obr. 8 Rozložení respondentů podle dosaženého vzdělání

3. Jste spokojeni s hospodařením obce?

Většina, tedy 106 lidí (87 %) odpovědělo že ano, pouze malá část, 16 respondentů odpovědělo ne. Nejčastěji uváděným důvodem nespokojenosti s hospodařením obce byly moc velké investice do fotbalu a málo například do infrastruktury. Dále se jim nelíbí nedostatečný počet cyklostezek v okolí. Některým se zdá, že projevují malý zájem o přidružené obce a příliš do nich neinvestují.

4. Jste o hospodaření s obecním rozpočtem dobře informováni?

Z odpovědí vyplývá, že ano, a to 88 dotázaných, tedy 72 %. Pouze 28 % odpovědělo ne.

Respondenti navrhli organizovat nějaké setkání, kde by byly zodpovězeny otázky týkající se chystaných investičních akcí a další důležité informace například jednou za půl roku. Je pravda, že se konají veřejná zasedání zastupitelů města, kde se obyvatelé mohou vyjádřit, bohužel asi nejsou dostatečně propagovaná a někteří obyvatelé města o nich nevědí.

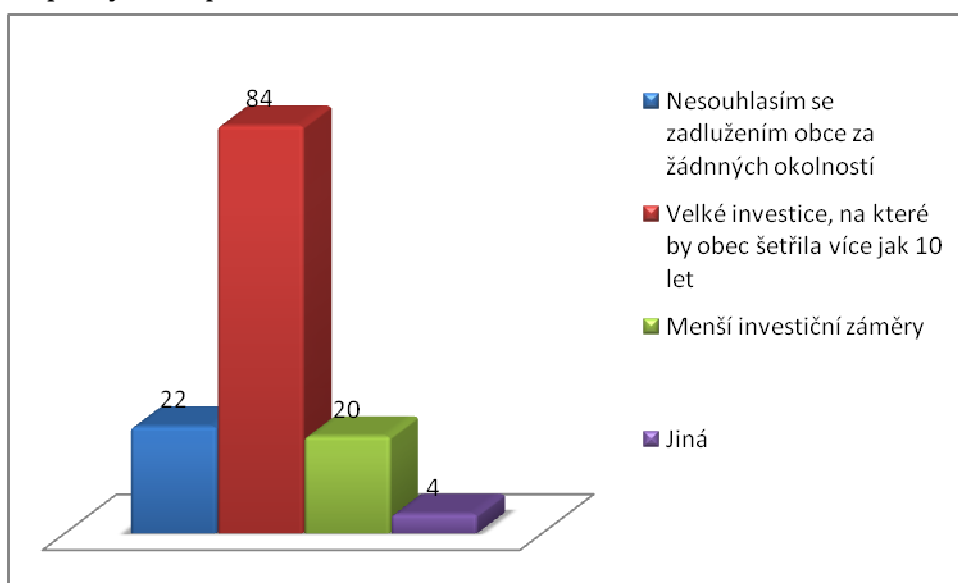
Vítané by byli podrobnější informace na internetových stránkách. Někteří by ocenili, kdyby o realizaci některých investičních akcí mohli rozhodnout sami pomocí internetového hlasování. Zajímavý mi přišel nápad s mobilní aplikací. Zde by se však muselo zjistit, zda by o ni byl větší zájem.

5. Souhlasíte s financováním některých investičních akcí pomocí úvěru?

V 88 případech (72 %) zazněla odpověď ano. Pokládám za důležité, že s tímto občané Polné většinou souhlasí a že si uvědomují, že bez tohoto by se některé investiční akce vůbec nekonaly, nebo by trvalo dlouho, než by na ně obec našetřila a mohly se realizovat.

6. *Na jaké investice by bylo podle Vás přiměřené úvěr použít? Na co by měl být úvěr použit, abyste s ním souhlasili?*

Většina se shodla, že by měl být používán převážně na velké investice, na které by obec dlouho šetřila. V jiných odpovědích se objevila opakovaně odpověď, že by souhlasili s obecním úvěrem i v případě nenadálých událostí, například přírodních katastrof a opravy škod po ní.

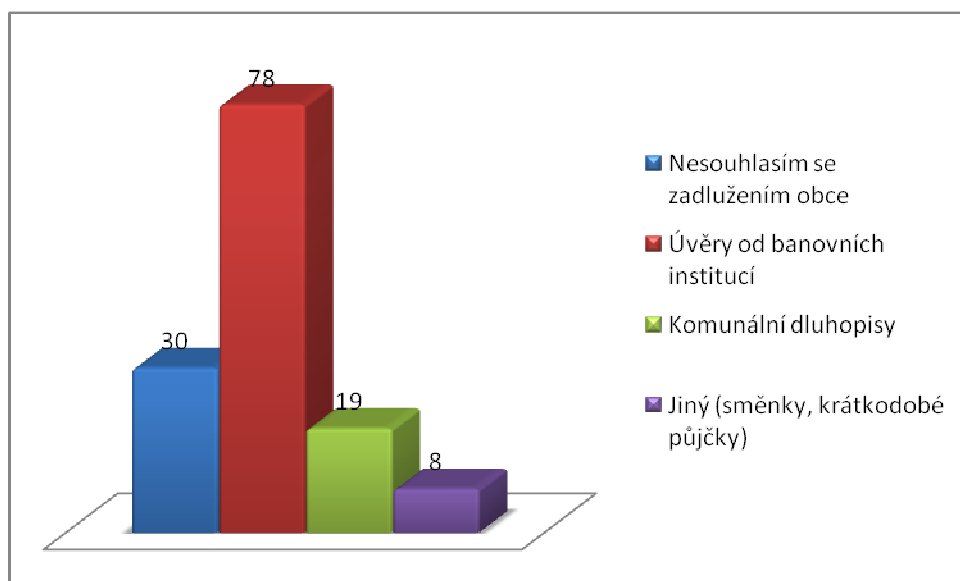

Obr. 9 Druhy investic

7. *Jaká forma dluhu je pro Vás přijatelná?*

78 respondentů odpovědělo, že úvěry od bankovních institucí. Právě tento druh financování Polná využívá. Dle mého názoru je to nejbezpečnější a nejlevnější způsob získání peněz pro své investice, tedy podle mě správný.

30 respondentů vyjádřilo nesouhlas se zadlužením obce. Polovina takto odpovídajících byla ve věkové skupině od 18-25 let. Může to být tím, že tito lidé ještě nemají žádné vlastní zkušenosti s úvěrem, a tak nevědí, jaké to může mít výhody a nevýhody.

Obr. 10 Druhy úvěru

8. Zachází město podle Vás s tímto druhem financování projektů opatrně?

Je vidět, že zastupitelé města Polné mají důvěru občanů města. Naprostá většina, tedy 89 %, si myslí, že je s rozpočtem města zacházeno opatrně.

9. Zachází se podle Vás s tímto druhem financování projektů v ČR opatrně?

Odpověď téměř poloviny dotázaných byla nevim. Tak odpovědělo 45 % lidí. To svědčí o nedostatečné informovanosti občanů. Prostřednictvím médií by měly být informace o veřejném rozpočtu, veřejném dluhu, či o hospodaření územních rozpočtů více probírány.

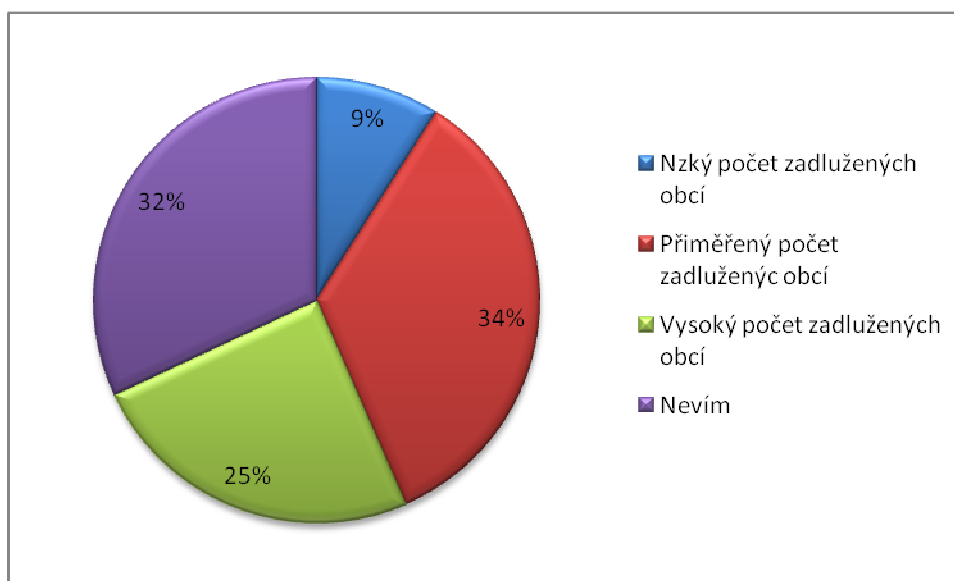
37 % odpovědělo, že ne. Můj názor je spíše opačný. Mnoho starostů hlavně malých obcí dluhovou službu vůbec nevyužívá kvůli obavám z reakcí obyvatel, a tak obec investuje spíše do menších investičních akcí, na které je obec schopná ušetřit.

10. Myslíte si, že je v ČR vysoké procento předlužených obcí?

Ano (40 %) odpovědělo, téměř stejný počet lidí jako nevim (38 %). To také vypovídá o malém množství informovaných občanů. V ČR je jen velmi málo předlužených obcí. Odpověď většiny by měla tedy znít ne, bohužel takto odpovědělo pouze 22 % dotázaných.

11. Jak vnímáte počet zadlužených obcí v ČR?

Znovu odpovědělo vysoké procento občanů, že nevědí. 34 % obyvatel se zdá přiměřený a 24% odpovědělo, že je počet zadlužených obcí vysoký.

Obr. 11 Vnímání počtu zadlužených obcí v ČR

5.6.2 Doporučení na základě dotazníkového šetření

Dotazník měl za úkol hlavně osvětlit názor na danou problematiku.

Z dotazníku vyplývá, že jsou obyvatelé spokojeni s tím, jak město Polná hospodaří a zadlužení města se zatím nebojí a nevidí v tom žádný problém. Většina se zadlužením obce souhlasí a souhlasí i s formou dluhu, tedy v případě Polné investičními úvěry od bankovních institucí. Dále byl vyjádřen většinový názor, že se s dluhem obce zachází opatrně.

Většina obyvatel je spokojená i s informováním o rozpočtu obce. Mnoho se toho mohou dočíst v časopisu, který Polná každý měsíc vydává, na vývěsních tabulích i stránkách města. Někteří by uvítali zprehlednění internetových stránek a zveřejňování ještě více informací, což značí zájem občanů o dění ve městě.

Co se týká názoru na hospodaření obcí v ČR, obyvatelé už měli velice málo informací a nedokázali na otázky často odpovědět. Bylo by tedy dobré o hospodaření obcí v ČR více mluvit a informovat o hospodaření obcí více obecně.

Obyvatelé obce si přáli se více dočíst o hospodaření obce na internetových stránkách. Ty jsou podle mého názoru pěkné a přehledné, bohužel jsou některé informace neúplné.

Dále bych lépe zviditelnila datum veřejných schůzí a jejich program, aby byli o této akci občané dostatečně dopředu informováni a mohli se těchto akcí účastnit a vyjadřovat svůj názor. Nesnází však může být, že lidé nejsou zvyklí na tyto schůze chodit a vyjádřit svůj názor před větším množstvím lidí. Řešením by mohli být online ankety zveřejněné na internetových stránkách města. Pokud by se například projednávala důležitá investiční akce města, mohli by se k ní občané vyjádřit. Zpracované připomínky z ankety by mohli mít poradní hlas pro zastupitele města při rozhodování.

6 Diskuze

Hlavním problémem je nejednotnost. Je spousta ukazatelů, každá instituce počítá svůj vlastní ukazatel zadluženosti. Podle mě by měl být jeden či dva, který by přesně vykreslil situaci dané obce, a podle toho ukazatele by se měli všichni řídit. Takto si obec musí dávat pozor na mnoho ukazatelů a každé instituci zvlášť vysvětlovat, pokud nastane problém, jak k němu došlo a proč, přesně podle jejich požadavků a parametrů.

Fiskální pravidlo je dle mého názoru ukazatel spíše upozorňující na zvyšující se dluh obce. Má zabránit obcím v postupném dostávání se do velkých problémů se splácením, což není časté. Obce se často stanou předluženými z důvodu problému s dotacemi u velkých investičních akcí. Předpisy na získání dotací jsou velice přísné a stačí přešlap při výstavbě nebo změna plánu, či zdržení stavby a může se stát, že dotace, se kterou se počítalo, obec nezíská, nebo ji musí vrátit. To je hlavně pro menší obce velká rána a takový výdaj je často pro obec likvidní.

S novým zákonem o regulaci zadluženosti přišly i nové povinnosti obcím zveřejňovat dokumenty. Dříve stačilo zveřejnit návrh rozpočtu a návrh závěrečného účtu. Nově k nim přibýly návrh rozpočtového výhledu, rozpočtový výhled, rozpočet, pravidla rozpočtového provizoria, rozpočtové opatření a závěrečný účet. Mnoho obcí většinu z těchto dokumentů už zveřejňovalo dříve včetně Polné, je ale správné, že je to od teď jejich povinností. Obyvatelé obcí mají tak lepší přístup k informacím a mohou se snadněji rozhodovat například při volbách do zastupitelstev a také mají lepší přehled o dění v obci.

Většina občanů se o hospodaření obcí příliš nezajímá, pokud obec nemá vážné problémy s plněním svých povinností. Obce by to mohli změnit především informováním prostřednictvím internetových stránek. Je potřeba zveřejňovat přehledně aktuální informace, tuto potřebu zmiňovali i respondenti v mém dotazníku. Zvláště menší obce mívají na internetových stránkách pouze základní informace případně nějaké fotografie z dění obce, ale o hospodaření obce se tam toho příliš nedozvíme. Jsou zveřejňovány pouze povinné dokumenty a v těch se lidé příliš neorientují. Je potřeba v lidech vzbudit zájem o dané téma a ho podpořit snadno dostupnými informacemi.

Dále z dotazníku vyplynulo, že návštěvnost veřejných zasedání zastupitelstev není velká. Lidé by měli vědět, že je důležité se těchto akcí ve svých městech účastnit a že jejich připomínky a názory bude zastupitelstvo zajímat. Případné nejasnosti zde mohou být vysvětleny.

7 Závěr

Celkový dluh obcí v roce 2015 činil 86,9 mld. Kč. Více jak polovina tohoto dluhu patří čtyřem největším městům. 37 % celkového dluhu patří Praze. I když dluhy největších měst jsou velké, problém se splácením nemívají, protože i jejich příjmy jsou vysoké. Dluh jim nebrání v rozvoji města a přípravě dalších investičních akcí.

Rizikové jsou právě malé obce, jejich rozpočet je malý, takže mají větší riziko neschopnost svůj dluh splácet.

Procento obcí s dluhem se za poslední 10 let příliš nezměnilo. V roce 2015 se jednalo o 52,1 % obcí. Ani struktura dluhu se příliš nemění. Největší podíl má úvěr, komunální dluhopisy a přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy jsou v podobné výši.

Město Polná hospodaří se svým rozpočtem dobře, snaží se využít všech příležitostí pro svůj rozvoj. Využívá různé zdroje financování svých investic jako například dotace z různých fondů nebo i úvěry od bankovních institucí.

Jedna z nejnáročnějších investic byla prováděna v roce 2012 energeticko-úsporná opatření MŠ a ZŠ. Na tuto akci si město vzalo úvěr, který má být splacený až v roce 2025. V roce 2013 získalo město dotaci na tento investiční projekt ve výši 60 % z Kraje Vysočina. Město je schopno za pomoci úvěru potřebné investice financovat, ale snaží se získat prostředky z různých institucí na další investice.

Zjistila jsem, že město od roku 2011 do roku 2015, které jsem analyzovala pro ukazatel SIMU, splňovalo ukazatele pro správné hospodaření obce. Ani v jednom roce se celková likvidita nepohybovala v rozmezí <0;1>. V roce 2011 byl ukazatel celkové likvidity nejbližší k problematickému intervalu, a to ve výši 1,36 a podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům byl také nejvyšší 13,21 %. Ukazatel celkové likvidity v letech kolísal, podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům však nikdy nepřesáhl 15 %.

Fiskální pravidlo zveřejněné pro rok 2016 zatím také neznačí žádné problémy. Podíl dluhu k průměrným příjmům vyšel 38 % z hraničních 60%. Rok 2017 již bude podle mých výpočtů problematický. Dluh se zvedl o zhruba 42 mil Kč, které město potřebuje na výstavbu vysněné tělocvičny na dluh ve výši 82 173 tis. Kč. Pomyslná hranice daná od Ministerstva financí bude překročena. Dluh však město plánuje snižovat o 5 271 tis Kč, což se dočteme v rozpočtu pro rok 2017. A tak městu žádné sankce nehrozí.

Smlouva o úvěru je pro město výhodná. Byl sjednán velice nízký úrok a splácení je rozvrženo po dobu 10 let tak, aby to rozpočet města příliš nezatěžovalo a nebrzdilo tak další investiční akce. Nebyl problém dohodnout se s bankou na podmínkách, protože město je pro banku klient s téměř nulovým rizikem.

Město žádá o dotaci z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na výstavbu městské tělocvičny. Tato dotace by uvolnila ruce zastupitelstvu při rozhodování o dalších investičních akcích.

Z řízeného rozhovoru s místostarostou Polné vyplývá, že je spokojený s hospodařením obce. Obci předlužení nehrozí a je schopna dostát svým závazkům. Nebál by se dalšího úvěru. Jeho pomyslný strop pro zdravé hospodaření této obce je

do 100 mil Kč celkové výše nesplacené jistiny. Vyšší dluh by obec už příliš zatěžoval a svazoval by ruce zastupitelům pro příští roky při rozhodování o investicích města.

Obyvatelé města jsou s hospodařením Polné spokojeni. Souhlasili i se zadlužením města v dosavadní výši. Někteří by se rádi více zapojili do rozhodování o rozpočtu obce, a proto by bylo přínosné více propagovat veřejná zasedání zastupitelstva. Informovat se o dění v obci je možné z několika zdrojů. Většina využívá nástěnky města, noviny vydávané městem a internetové stránky. Někteří občané projeví zájem o zveřejňování více informací na internetových stránkách. A to hlavně pravidelné zveřejňování zpráv ze zasedání města.

Obce by měly dbát na zveřejňování aktuálních informací a tak podporovat zájem občanů o dění v obci a o hospodaření obce. Obce by měli o plánech na investiční akce dopředu informovat a ptát se na názory nejen na veřejném zasedání zastupitelstva. Ankety by mohly být zveřejněny například na internetových stránkách obce. Občané by měli být podrobněji informováni, jak jsou peníze investovány.

Další, co by mohlo zvýšit zájem občanů o dění v obci, jsou záznamy z jednání zastupitelstva. Ty by mohly být přístupné na webové stránce města.

Práce mi poskytla prostor pro zhodnocení hospodaření obce a umožnila mi nahlédnout, jakým směrem se hospodaření obce bude ubírat. Práce neobjevila negativní dopady zadlužení na rozpočet města Polná a budoucí ohrožení hospodaření obce.

8 Literatura

8.1 Odborná literatura

- KADEČKA, Stanislav. Právo obcí a krajů v České republice. Praha: C.H. Beck, 2003. Právní instituty. ISBN 80-7179-794-4.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. Veřejný sektor - řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
- PEKOVÁ, Jitka. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- PETEROVÁ, Helena. Finanční hospodaření územních samosprávných celků. Vydání: páté aktualizované a rozšířené. Praha: Institut pro veřejnou správu Praha, 2016. Skripta. ISBN 978-80-86976-35-8.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance. ISBN 978-80-247-5608-0.
- PRŮCHA, Petr. Místní správa. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Edice učebnic PrF MU. ISBN 978-80-210-5590-2.

8.2 Internetové zdroje

- Hospodaření obcí v roce 2015 [online] 2016. Dostupné z <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6718532&ht=obce> >
- Jak číst rozpočet [online]. [cit. 2017-09-02]. Dostupné z <http://www.rozpocetobce.cz/jak-cist-rozpocet-obce>
- Kameníčková, Věra. Hospodaření obcí v roce 2015 podle velikostních skupin obcí. [online] 2016. Dostupné z <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6720483&ht=obce>>
- Kameníčková, Věra. Má rating obcí význam? [online] 2016. <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6711765&ht=obce>>
- Kameníčková, Věra. Obce investují uvážlivě – nejčastěji stále ještě do infrastruktury. [online] 2015. Dostupné z <<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6705362> >
- Matej, Miroslav. Pravidla rozpočtové odpovědnosti v podmínkách obcí a krajů. [online] 2017. Dostupné z <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6731153&ht=dluhov%E1+brzda>>
- Město Polná: [online]. [cit. 2017-06-04]. Dostupné z

- <<http://www.mesto-polna.cz/> >
- MFČR: Zprávy MF – číslo 2/2017 [online] 2017. Dostupné z
<<http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/zpravy-mf-pro-obce-a-kraje/2017/zpravy-mf-cislo-2-2017-27681>>
- MFČR: Zadluženost územních rozpočtů v roce 2015 [online] 2016. Dostupné z
<<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2015/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-26255>>
- Monitor: obec Polná [online]. [cit. 2017-04-05]. Dostupné z
<<http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00286435>>
- Žurovec, Michal. Ministerstvo financí vytvořilo pro obce kalkulačku rozpočtové odpovědnosti. [online] 2017. Dostupné z
<<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6733590&ht=obce> >

8.3 Legislativa

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

Zákon č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

9 Seznam obrázků

Obr. 1	Příjmy obcí a DSO podle druhového členění za rok 2015 (po konsolidaci) Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015. [online]. < http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6718532&ht=obce >.....	18
Obr. 2	Příjmy obcí a DSO podle druhového členění za rok 2015 (po konsolidaci) Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015. [online]. < http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6718532&ht=obce >.....	19
Obr. 3	Přehled zadluženosti 4 největších měst v porovnání se všemi zbývajících obcemi Zdroj: Hospodaření obcí v roce 2015 podle velikostních skupin obcí. [online]. < http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6720483&ht=obce >.....	21
Obr. 4	Souhrnná zadluženost obcí podle struktury Zdroj: < http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2015/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-26255 >	22
Obr. 5	Rozložení ratingových stupňů Zdroj: Obce již čtvrtý rok po sobě skončily v plusu, v roce 2014 ušetřily 7 miliard korun. [online]. < http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6694242&ht=obce >.....	28
Obr. 6	Průměrný rating obcí podle její velikosti Zdroj: Má rating obcí význam? [online]. < http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6711765&ht=obce >.....	29
Obr. 7	Rozložení respondentů podle věku	39
Obr. 8	Rozložení respondentů podle dosaženého vzdělání.....	40
Obr. 9	Druhy investic	41
Obr. 10	Druhy úvěru	42
Obr. 11	Vnímání počtu zadlužených obcí v ČR	43

10 Seznam tabulek

Tab. 1	Přehled příjmů a výdajů za vybrané roky.....	31
	Zdroj: Závěrečný účet města Polná za rok 2011-2016 [online]. < http://www.mesto-polna.cz/ >	31
Tab. 2	Ukazatel dluhové služby v tis. Kč.....	33
	Zdroj:< http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00286435#prehled >	33
Tab. 3	Výpočet fiskálního pravidla (v tis. Kč)	34
	Zdroj: Zpracováno na základě interních materiálů obce a informací z Monitor Ministerstva financí < http://www.mesto-polna.cz/ >, < http://monitor.statnipokladna.cz/2016/obce/detail/00286435 >	34
Tab. 4	Úvěrové zatížení města Polná v tis. Kč.....	54
	Zdroj: < http://www.mesto-polna.cz/ >	54

Přílohy

A Hospodaření obcí a její zadluženost

Dobrý den,

jsem studentkou Mendelovy univerzity v Brně a žádám Vás o vyplnění dotazníku své bakalářské práce. Téma mé bakalářské práce je zadluženost obcí. Věřím, že jsou otázky srozumitelné a jeho vyplnění Vám zabere jen pár minut.

Předem děkuji za Váš čas

Monika Vomlelová

Jaký je Váš věk?

- 18-24
- 25-39
- 40-54
- 55-

Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Střední bez maturity
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

Jste spokojeni s hospodařením města Polná?

- Ano
- Ne

Pokud nejste spokojeni s hospodařením města, s čím nesouhlasíte?

Jste o hospodaření s obecním rozpočtem dobře informováni?

- Ano
- Ne

Co Vám chybí k tomu, aby se k Vám tato informace dobře dostala? Uvítali byste nějaký nový druh informování občanů?

Souhlasíte s financováním některých investičních akcí pomocí úvěru?

- Ano
- Ne

Na jaké investice by bylo podle Vás přiměřené úvěr použít? Na co by měl být dluh použit, abyste s ním souhlasili. Můžete vybrat více možností.

- Nesouhlasím se zadlužením obce za žádných okolností
- Velké investice, na které by obec šetřila více jak 10 let (infrastruktura, stavba nebo oprava budovy)
- Menší investiční záměry (dětské hřiště)
- Jiná

Jaká forma dluhu je pro Vás přijatelná? Můžete vybrat více možností.

- Nesouhlasím se zadlužením obce
- Úvěry od bankovních institucí
- Komunální dluhopisy
- Jiný (směnky, krátkodobé půjčky)

Zachází město Polná podle Vás s tímto druhem financování projektů opatrně?

- Ano
- Ne

Zachází se podle Vás s tímto druhem financování projektů v ČR opatrně?

- Ano
- Ne
- Nevím

Myslíte si, že je v ČR vysoké procento předlužených obcí?

- Ano
- Ne
- Nevím

Jak vnímáte počet zadlužených obcí v ČR?

- Nízký počet zadlužených obcí
- Přiměřený počet zadlužených obcí
- Vysoký počet zadlužených obcí
- Nevím, nezajímám se o to

B Úvěrové zatížení města Polná

Tab. 4 Úvěrové zatížení města Polná v tis. Kč

období	21 BJ		DPS		66 BJ		Pozemky palackého		Materská škola		Energeticko úsporná opatření MŠ a ZŠ		Nissan Cabstar		Výkup pozemků, vybudování IS Palackého Sever III. Etapa		Městská tělocvična		Celkem
	jistina	úrok (1,35)	jistina	úrok (0,74)	jistina	úrok (3,39)	jistina	úrok (1,35)	jistina	úrok (2,06)	jistina	úrok (1,66)	jistina	úrok (0,4)	jistina	úrok (příbor + 0,1)	jistina	úrok (1,24)	
2017	300	14	1475	303	1027	300	261	31	1800	149	371	48	230	4					6 313
2018	304	10	1500	56	1062	265	265	27	1800	112	371	42	230	4				46	6 094
2019	308	6	1500	45	1087	231	269	23	1800	75	371	40	230	3			4200	528	10 726
2020	312	2	1500	34	1132	196	272	20	1800	28	371	36	120	2			4200	472	10 497
2021			1500	23	1186	162	276	16	1001	5	371	29					4200	417	9 166
2022			1500	12	1200	127	280	12			371	23					4200	361	8 086
2023						92	284	6			371	17					4200	305	7 494
2024			875	2	1340	36	288	4			371	13					4200	249	5 899
2025							291	1			371	5					4200	183	5 061
2026																	4200	138	4 338
2027																	4200	82	4 282
2028																	4200	26	4 226
2029																	4200	0	0

maximální úroková sazba

Pokud by se museel spíšece úvěr na výkup pozemků a vybudování IS v lokalitě Palackého sever III. Etapa, pak by se museel počítal s ročním zatížením v roce 2018 - 2021 ve výši cca 2 100 tis. Kč ročně a v roce 2017 a 2022 ve výši cca 1 050 tis. Kč. S touto variantou se ovšem nepočítá, předpokládá se, že se úvěr úhradí prodejem pozemků.